SPEIDEREN

MEDLEMSBLAD FOR NORGES SPEIDERFORBUND #1.2020

SPEIDER-AKSJONEN 2020

Superkul fugl!

Havørnen er en av verdens største ørner
og litt av en konge i lufta!
Kanskje patruljen din heter Ørn?

INNHOLD

FLOKK OG KOLONI
Miniportrett 8
Rekordforsøk: Gå med speiderskjerfet i et helt år 9
Kan fisker fryse til is om vinteren? 10
Ta et merke: Samle 11
Patruljedyret: Ørn 12

TROPP
Å dra på peffkurs 16
Krangling 17
Sy fotposer 20
Bli ekspert: Tips til bruk av viltkamera 22
Bli ekspert: Slik sover du godt ute Anna Guldseths tips 24
Ta et merke: Tekstil 25
Historien om de første på Mt. Everest 26
Speiderskjerfdagen 23. april - lag din egen skjerfknute! 33
Turmat 34

SPEIDERAKSJONEN 35

ROVERLAG
Ta et merke: Jeg er beredt 44
Rovere i farta: iScout - tips til gjennomføring 45
Rovere i farta: Gode tips til roveraktiviteter / Prosjekter ... 46
Rovere i farta: Muligheter i sommer 48
Juliette Low-seminaret på Maldivene 49

LEDER
Gruppe- og kretsutvikling - Finn din rolle i speidergruppa 52
NM i speiding! 54

FASTE SPALTER

Kortnytt ..... s 3
Pondus og Påsan ..... s 28
Peffens hjørne ..... s 29
Premiequiz ..... s 32
Heder & ære ..... s 55

F-1

Hva er dette?
Bokstaven og tallet viser hvilket *mål* i programmerkene saken passer til. Merkene og målene finner du i loggbøkene og i Speiderbasen.

LEDER

REDAKTØR: KIRVIL KAASA

Hoppende glad!

Hva gjør deg glad? Er det kjæledyret ditt? Musikk som gjør det umulig å sitte stille? Å sove i hengekøye under stjernene? Eller kanskje når du plutselig møter en god venn du ikke har sett på lenge? Eller vet du ikke helt?

Uansett hva som skal til, og det kan være veldig mye forskjellig, tror jeg alle er enige om at det som gjør en glad, bidrar til å gjøre livet bra – eller bedre, i alle fall.

Ivete er ti år gammel og bor i en flyktningleir i Tanzania. Mat gjør henne glad, forteller hun. Patrick på elleve år bor samme sted. Han blir glad av å gå på skolen.

Både mat og skole er nok en selvfølge for både deg og meg. Disse tingene står nok ikke høyest på lista vår hvis vi blir spurt om hva som gjør oss glade.

Sånn sett er det stor forskjell mellom det å vokse opp i Norge og i en flyktningleir. Men det både Patrick, Ivete, du og jeg har felles, er hvor deilig den følelsen er når vi kjenner oss glade!

Gjennom Speideraksjonen 2020 kan vi bidra til glede for Ivete og Patrick og mange andre barn og ungdommer i Tanzania. Og kjenner du etter, merker du antakelig at det er med på å gjøre deg glad, også!

Speiderhilsen
Kirvil Kaasa
ansvarlig redaktør

ALLTID BEREDT

Besøksadresse:
St. Olavsgate 25, 0166 Oslo
Postadresse: Postboks 6910 St. Olavs plass, 0130 Oslo
Telefon: 22 99 22 30
E-post: nsf@speiding.no
www.speiding.no

TRYKT I NORGE NO-145

SPEIDEREN er kortreist, miljøvennlig og produseres på bærekraftig vis. Papiret er fra en av de mest miljøvennlige papirfabrikkene i Sverige. SPEIDEREN trykkes på et svanemerket trykkeri på Aurskog før bladet sendes direkte til deg. Trykt i Norge og trygt for deg som medlem i Norges speiderforbund.

Ansvarlig redaktør: Kirvil Kaasa
Design: Speider-sport
Forsidefoto: Naturfotograf Roger Brendhagen
Trykk: 07 Media
Opplag: 16 700
Redaksjonen avsluttet: 7.2.2020
Generalsekretær: Knut Harald Ulland
Speidersjef: Håvard Djupvik
Bidragsytere: Ksenia Sazonova, feltreporter Monica Johansen

Redaksjonen:
Alexander Vestrum
Carl-Frederic Salicath
Christian Sangereid
Eilif Tanberg
Hanne Kristine Lybekk
Marie Lynne Skjæggestad
Regine Skogmo Grøtte
Tiril Thorvaldsen Fosen

Småspeiderne i Follebu spredte juleglede

Fattigdom er skjult blant befolkningen i Norge, men det er faktisk rundt 10 % av alle norske barn som bor i en husholdning med inntekt under EUs definisjon av lavinntektsgrensen. Det vil si at det i snitt er 2–3 barn i hver klasse som bor i en familie hvor økonomien ikke strekker til.

Opplandshjelpen har hvert år et prosjekt hvor de deler ut matposer til over 70 familier før jul. I noen år nå har småspeiderne fra Follebu speidergruppe vært med på å handle inn til noen av familiene.

Før handlingen pratet flokken litt om fattigdom i Norge, og om at det å være fattig ikke nødvendigvis betyr at man er hjemløs. Mange av dem som er fattige i Norge har hus og stort sett også mat på bordet. Men de har lite penger, og det skal ikke mye til før de ikke har råd til noe ekstra.

Så ble småspeiderne med ned på matbutikken. Der fikk de fikk hver sin handleliste og litt hjelp fra en voksen til å finne de riktige tingene. ❖

FOTO: ELI-BRIT YTTERSTAD HOLEN

FOTO: TORE MYRBERG IRISØR.NO

Populær speiderkafé i Risør

– Dette var mer enn vi hadde forventet, sier Ola Hellerdal Garthe.

Speiderne i Risør rigget seg til med en midlertidig kafé i starten av desember. Det skriver iRisør.no. Stedet var Tyskerbrakka i Urheia. Speiderne stilte opp med blant annet grill.

– Når vi begynner å gå tom for varer, tilsier det at det kom flere enn vi hadde trodd på forhånd, men det er bare moro, forteller Ole. ❖

Kald opplevelse for speidere i sør

– Jeg får pushe på så vi stiller med flere deltakere til neste år, sier Ståle Holmen. Han er roverleder i 1. Søgne sjø, Sørlandet krets. Han var den eneste fra sin gruppe som var med da Flekkerøy BK sjø arrangerte bading 21. desember. Det skriver nettavisa N247.no. Den dagen var det regn i lufta og bare fem grader i vannet. Likevel var det bedre enn året før. Da viste termometeret bare to grader. ❖

FOTO: ARILD HANSEN

FOTO: BAARD LARSEN

Syklist Thor feiret bursdagen med grimstadspeiderne

Thor Hushovd er ikke bare tidligere proffsyklist. Han har også vært speider. Og da 1. Grimstad MSK holdt sin fest i januar, hadde Thor reist fra Monaco for å være med. Det var til og med på bursdagen hans, og den kjente syklisten fikk høre bursdagssangen. Det skriver Grimstad Adressetidende.

Norges beste syklist gjennom tidene var speider på 80- og 90-tallet. – Det ble vel nesten åtte år i speideren i Misjonskirken, fortalte han på festen. – Jeg mener at jeg startet da jeg var i andreklasse og holdt på til jeg var 15–16 år gammel. Han forteller at speideren i misjonskirka har betydd mye for ham, ikke minst de verdiene den står for.

– Så jeg vil jo absolutt anbefale alle å ta barna med i speideren. Det gir mange og gode opplevelser, sier Hushovd.

På årets fest var han «peff» for Team Thor, som vant lagduellen på scenen mot Team Lasse. Med seg på laget hadde han speiderne Elisabeth (12), Torjus (12) og Malin (13) (bildet), som imponerte med kunnskapene sine. ❖

FOTO: ANN-KRISTIN REGSTAD

Klær på grillen

Konnerud speidergruppe startet året med et møte om brannvern. De hentet fram tønnegrillene og fyrte opp med ved, men ikke for å grille pølser. Alle speiderne hadde med gamle, utslitte klær hjemmefra og testet ut hvor brennbare de var. – Vi kom fram til at olabukser og ulltøy er det tryggeste, de brenner dårligst, forteller speiderne. ❖

FOTO: SOLGUNN JENSEN - BLADET VESTERÅLEN

Fredslyset i frisk vind i Vesterålen

I desember var Fredslyset innom Stokmarknes-speiderne i Hålogaland krets. Det blåste så mye at det var vanskelig å få tent faklene. Det skriver Bladet Vesterålen. Løsningen ble å søke litt ly bak i en bil – og så kunne flammen spres videre. ❖

Visste du dette?

22. februar er Tenkedagen, World Thinking Day. Den ble feiret første gang i 1926. Deltakerne på en internasjonal speiderkonferanse i USA ble enige om at det burde finnes én spesiell dag i året da speidere over hele verden tenker på hverandre og setter pris på speiderfellesskapet. Siden både Robert og Olave Baden-Powell hadde bursdag 22. februar, ble den datoen valgt. Det er WAGGGS, den internasjonale organisasjonen som alle jenter som er speidere er medlemmer av, som velger temaet for Tenkedagen hvert år, men dagen er like viktig for gutter som for jenter! Finn ut mer om Tenkedagen på speiding.no. ❖

Speiderne viktig del av tunnelåpning

– Det blir ikke åpen tunnel uten at speideren er her, sier Daniel Ravndal (11), til høyre på bildet under. Han var med på å servere kringle, kaffe og kakao da Ryfylketunnelen åpnet rett før nyttår. Daniel er veldig glad for den nye tunnelen, selv om han kommer til å savne ferja. Det skriver avisa Strandbuen.

– Det blir knallbra. Nå kan vi komme lett over med buss eller hva du vil. Før var det sånn at vi måtte stresse med ferjetidene, men nå kan vi bare glemme den ferja, sier Daniel. ❖

FOTO: STINE SERIGSTAD - STRANDBUEN

FOTO: PER BECKER - ØSTLENDINGEN

Som speider lærte Alzbeta å beholde roen

Alzbeta Uherekova (26) har fått jobb som paramedisiner (kort forklart ambulansemedarbeider, red. anm.) ved Trysil ambulansestasjon. Til avisa Østlendingen forteller hun hvordan hun måtte bruke førstehjelp som 14-åring. Det skjedde på speidertur i hjemlandet Slovakia. En medspeider hadde kuttet seg stygt på en ljå under forberedelse til leir.

– Jeg hadde hatt førstehjelpskurs på barneskolen der jeg blant annet hadde lært å bandasjere så jeg delegerte bort den oppgaven til en 25-åring mens jeg selv ringte ambulansen, forteller Alzbeta. ❖

Tips oss

Her presenterer vi notiser om små og store speiderhendelser. Fortell oss hva du driver med! Har dere vært på en tur litt utenom det vanlige? Kanskje dere har gjort noe som er blitt lagt merke til i lokalsamfunnet? Send bilde og en kort tekst til SPEIDEREN, så kanskje det havner i bladet: kk@speiding.no

Juletur med juleverksted

Lørenskog Syd speidergruppe pleier å ha juletur hvor hele gruppa samles. Slik ble det denne førjulstiden også. Tradisjonen tro ble det montering og pynting av pepperkakehus. Det er en viss mulighet for at deler av pynten havnet direkte i noen speidermager, men det ble nok pynt til husene også.

Nytt for året var juleverkstedet hvor alle lagde julepynt. Alt fra julestjerner og malte hjerter, til snømenn og julenisser ble produsert i høyt tempo. I esken med materialer lå det en bruksanvisning over hva som kunne lages, men den forsvant fort, og speiderne lagde heller egenkomponerte figurer. ❖

FOTO: TONJE OTNES

Foto: Birdy – Birgitte Heneide • Modell: Speidersjef Håvard Djupvik

BlackDiamond Zip er en teltlykt, perfekt til matlaging eller kortspill. Den har integrert lommelykt som er lurt når du skal finne tilbake fra en dotur i mørket. Lykta henges enkelt opp med en integrert krok.

299,–

LoweAlpine Fjellue er den optimale turluen som er både vindtett og meget vannavstøtende. Testvinner år etter år!

479,–

LuminAID PackLite Spectra USB er en kompakt solcelledrevet teltlykt som lyser i syv forskjellige farger pluss hvit. Gir mykt og behagelig leselys.

299,–

Hestra Fjellvott har snølås og godt grep. Vindvotten er avtagbar med løs fôrvott i ullfrotté som gjør votten lett å tørke samt at du enkelt kan justere varmen.

FRA 425,–

Speiderskjorte med detaljer som pennelomme og oppbrettfeste på ermene. Produsert i økologisk og Fairtrade-merket bomull.

FRA 429,–

Speidersekken er en super sekk til både ferske og erfarne speidere. Sekken har enkel justering av rygglengden når barnet vokser.

FRA 849,–

Mammut Bamse er er et legendarisk liggeunderlaget som tåler nesten alt.

349,–

Mammut Alugator Light er en superlett snøspade med stort blad og langt teleskopskaft med T-håndtak. Perfekt turspade til skituren.

729,–

Exped MegaMat Outfitter er et ekstra stort, robust og varmt liggeunderlag med skumfyll. Fylles enkelt med fotpumpe. Perfekt på leir!

~~3999,~~ 2449,–

DETTE ER MEG

Hva er favorittmaten din?
– Fiskeboller i hvit saus og kokte poteter.

Hvilket dyr ville du vært, og hvorfor?
– Hest, fordi de kan løpe og hoppe og være fri.

Hva ville du laget hvis du skulle finne opp noe smart som speidere kan bruke?
– En speiderkniv som alltid var skarp.

Hva er ditt beste speiderminne?
– Det er så mange, men jeg likte godt å være i Halden klatrepark. Men små turer i nærmiljøet er også gøy.

Hva må du alltid ha med i sekken på tur?
– Sjokolade og sokker.

Hvordan er en skikkelig god venn?
– En som bryr seg og aldri svikter.

Hva er det beste med å være speider?
– Teltturer i skogen med bålkos!

Hva ville du gjort hvis du var statsminister for en dag?
– Jeg ville jevnet ut forskjellene mellom fattig og rik i Norge og kuttet ut bompenger.

Hvilken farge har tannbørsten din?
– Lilla og transparent.

Hvis du skulle funnet opp et nytt dyr, hva ville det vært?
– En hest som hadde tigermønster.

Cesilie Hansen, 11 år, fra troppen i Marker speidergruppe synes det beste med å være speider er teltturer i skogen med bålkos.

Er du mellom 6 og 16 år? Vil du være med i «Dette er meg»?

Svar kort på spørsmålene i denne saken og send svarene, navnet ditt og et bilde av deg selv til kk@speiding.no. Kanskje du kan lese om deg selv i neste utgave av SPEIDEREN!

Blir du valgt ut, tar vi kontakt med deg før publisering. Er du under 15 år, kommer vi også til å spørre en av foreldrene dine om det er greit at tekst og bilde kommer på trykk. Husk at det ikke er sikkert at bidraget ditt kommer på trykk, selv om du sender inn!

TEKST OG FOTO: ALEXANDER VESTRUM

Sebastian, Jonas, Hedda og Magnus (foran) fra Fagerstrand speidergruppe har gått med speiderskjerfet på i et helt år! Noen bedre?

Skjerfet på hele tida – også om natta

I ett år har fire speidere i Fagerstrand speidergruppe gått med speiderskjerf. Selv om de kan ta det av når de sover, har flere av dem glemt det – og sovet med skjerf på.

Den første som begynte, var Hedda Rohde Galby (15).
– Det virket veldig gøy, sier hun.

Inspirasjonen kommer fra danske speidere, som kan ta merke for å gå med speiderskjerf i et helt år. Det var leder Elisabeth Belsten som introduserte ideen i gruppa. Hedda begynte 4. mars 2019. Tre dager senere hev Magnus Fossum (12) og Jonas Strand Hansen (12) seg på, og dagen etter det ble det en skjerfkvartett da Sebastian Bakkeplass (14) ble med.

– Man trenger ikke å ha det på seg når man bader, gymmer eller sover. Ellers må man ha det på, forklarer Magnus. Han har selv likevel brukt skjerf i gymmen.

Unntaket er i tillegg 15 valgfrie dager i løpet av året der speiderne ikke trenger å ha på skjerf. Det kan være dager som konfirmasjon eller bursdag. Men da vi snakket med Fagerstrand-speiderne i desember, planla Sebastian å ha på skjerfet til og med på julaften.
– Nå har jeg blitt så vant til å ha det på, så det blir rart å ta det av seg. Jeg har lyst til å bare ha det på, sier han.

Speiderne på Fagerstrand oppfordrer andre til å ta utfordringen.

– Du blir bare vant til det, så du merker ikke at du har det på, sier Magnus. ❖

TEKST: TIRIL FOSEN

FOTO: GELMOLD

HVA SKJER MED FISKEN PÅ VINTEREN?

Når det er minusgrader, blir innsjøer og tjern dekket av is. Men hva skjer egentlig med fisken når deler av vannet den lever i fryser til is?

Når temperaturen synker under null grader, er det som regel bare overflaten av innsjøen eller elven som blir til is. Dette gjør at fisken fint kan leve under isen. Fisken puster under vann ved hjelp av gjeller. Den trenger ikke å komme opp til overflaten for å puste. Dette er genialt!

NOK MAT?

Fisken i innsjøer og elver lever av små bunndyr og av dyreplankton, som er bittesmå, mikroskopiske dyr. Gjennom våren, sommeren og høsten spiser fisken også insekter som den finner i overflaten. Men det er ikke like lett å finne mat på vinteren.

LEVER FISKEN PÅ SAMME MÅTE OM VINTEREN?

Fisken er et morsomt vesen. Den vokser raskt om sommeren og langsomt på vinteren. Om vinteren beveger den seg mindre og går i en slags dvale, slik som bjørnen.

Det som skjer inni hodet til fisken går mye tregere enn det pleier når temperaturen synker. Det gjør at den ikke trenger like mye mat på vinteren. Den er rett og slett ikke så sulten på denne tiden av året.

KARUSSEN ER EN TØFFING

Hvis det er skikkelig kaldt over lang tid, kan alt vannet i dammer og i grunne tjern fryse til is. Da er det ikke mange fisker som overlever. Men en fisk som klarer seg fint, er karussen. Den graver seg omtrent helt ned i mudderet på bunnen. Der kan den ligge i dvale i flere måneder nesten uten oksygen. Når det er lite oksygen, lager karussen etanol, altså alkohol, som fordeler seg i fiskekroppen. Alkohol fryser ikke til is, og beskytter karussen i den kaldeste tida. ❖

FOTO: ØYVIND HOLMSTAD

Karussen er liten, men skikkelig tøff!

TEKST: KIRVIL KAASA

Er du en SAMLER?

Liker du å samle på ting? Da kan du jo ta samlemerket!

Både barn og voksne samler på alt mulig: Fine skjell, fotballkort, sjeldne mynter, speidermerker, capser, bamser, Lego-figurer, småbiler eller autografer, eller noe helt annet. Noen fortsetter å samle hele livet, andre samler bare en stund.

Det kan være ganske tilfeldig hva en begynner å samle på. Men det er vanlig å samle på ting man synes er kule eller fine, eller ting som det er gøy å leke med. Noen liker å samle på det samme som vennene.

Samler du på noe, eller vil du begynne å samle? Her er lure tips:

PRØV Å FINNE FORSKJELLIGE TING!
Hvis du samler på for eksempel speidermerker, er det morsommere hvis du har mange ulike merker.

HA HODET OG ØYNENE MED DEG
Du kan finne nye ting til samlingen din mange steder. Hvis du samler på sjeldne ting som koster mange penger, kan det bli vanskelig og dyrt å lage en samling. Men det går an å samle på mange fine ting som finnes på loppemarkeder. Du kan også spørre noen i familien din om de har ting til samlingen din, eller om de kjenner noen som har det. Til bursdag eller jul kan du ønske deg ting til samlingen din.

Ta godt vare på samlingen din
Det er viktig å ha et eget sted til den. Det kan være en boks, en skuff, en hylle, eller kanskje en perm. Det kommer an på hva du samler på. Har du god plass til samlingen, er det lettere å ha oversikt over den. Blir samlingen din stor, kan det være lurt å ordne den. Du kan sortere tingene på mange ulike måter. For eksempel etter farge, størrelse og form, etter hvor gamle de er, eller hvor de kommer fra.

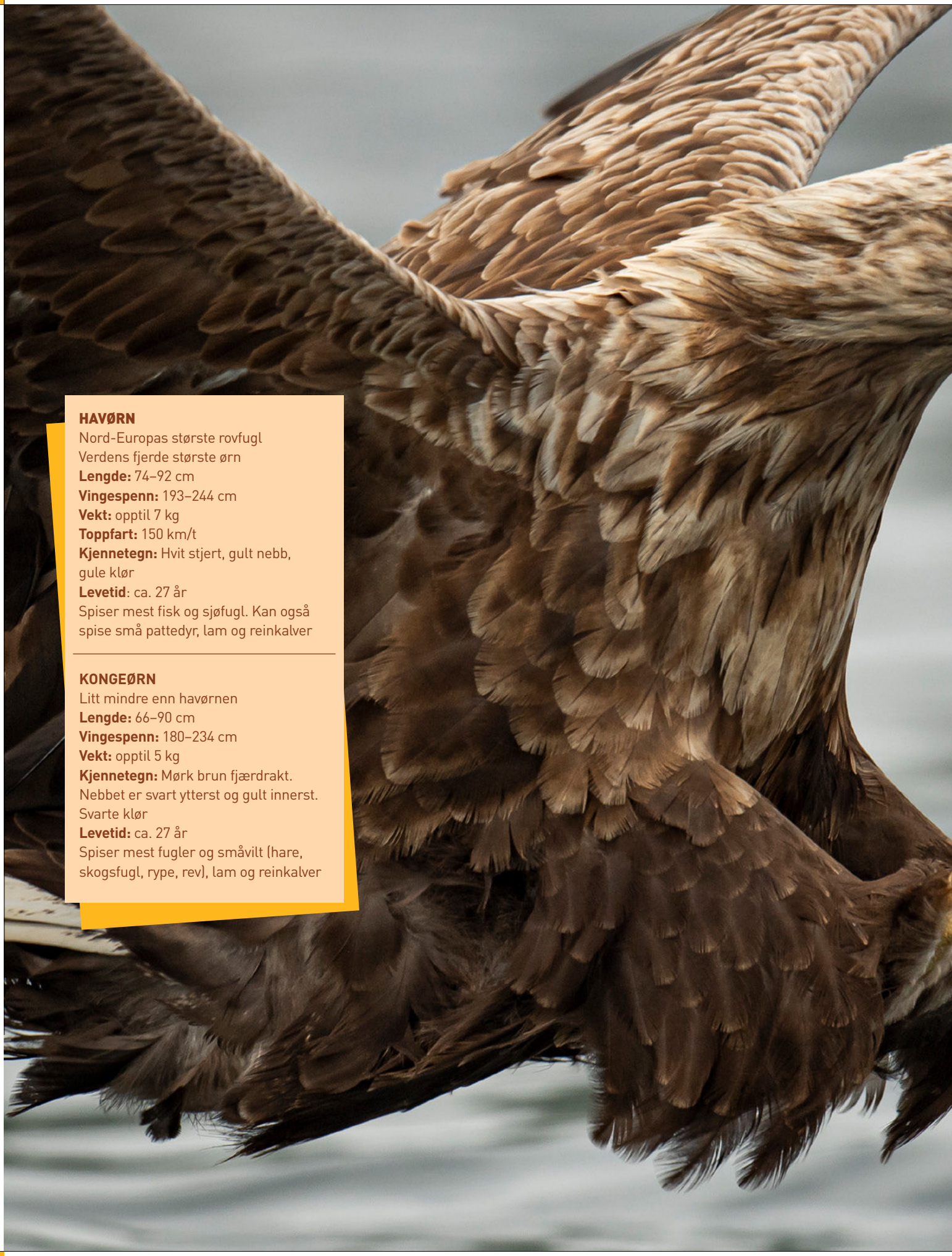
VIS DEN FRAM!
Du er jo stolt av samlingen din! Men ikke lån den ut til andre. Hvis du har en eller flere venner som samler på det samme som deg, kan dere kanskje bytte ting? ❖

For å ta merket Samle, skal du:

- Lage og systematisere en samling.
- Vise samlingen til resten av flokken.
- Vise at samlingen din blir større.

Mål: K-3, 4

HAVØRN
Nord-Europas største rovfugl
Verdens fjerde største ørn
Lengde: 74–92 cm
Vingespenn: 193–244 cm
Vekt: opptil 7 kg
Toppfart: 150 km/t
Kjennetegn: Hvit stjert, gult nebb, gule klør
Levetid: ca. 27 år
Spiser mest fisk og sjøfugl. Kan også spise små pattedyr, lam og reinkalver

KONGEØRN
Litt mindre enn havørnen
Lengde: 66–90 cm
Vingespenn: 180–234 cm
Vekt: opptil 5 kg
Kjennetegn: Mørk brun fjærdrakt. Nebbet er svart ytterst og gult innerst. Svarte klør
Levetid: ca. 27 år
Spiser mest fugler og småvilt (hare, skogsfugl, rype, rev), lam og reinkalver

PATRULJEDYRET

TEKST: CHRISTIAN SANGEREID I **FOTO:** NATURFOTOGRAF ROGER BRENDHAGEN

Luftens konge

I Norge finnes det to typer ørn. Havørnen er den største. Den kan bli nesten en meter lang fra nebb til halefjær. Når den strekker ut vingene, kan de måle over to og en halv meter fra vingespiss til vingespiss. Med kritthvit stjert og gult nebb, er det er lett å skille den fra den litt mindre kongeørnen. Kongeørnen har mørkt nebb og mørke halefjær.

Mål: S-6

Ørn finnes over hele landet, unntatt lengst nord. Den er ganske lett å få øye på når den flyr, med de frynsete, store vingene.

Den er flink til å sveve lenge uten å slå med vingene. Høyt oppe i lufta kan den sveve mens den speider etter sitt neste måltid.

SULTEN SOM EN ØRN

En stor ørn trenger masse mat. Favorittmaten er fisk, fugler og småvilt. Den spiser også på døde dyr. På den måten er den med på å rydde opp i naturen.

Når havørnen jakter, så stuper den ned mot byttet i rundt 150 kilometer i timen. Det er kjempefort! Ørnen har supersterke klør, den største kloa er omtrent seks cm lang. Med disse kan ørnen lett gripe fatt i både lam og reinkalver.

NESTEN UTRYDDET

Ørnen har ingen kjente fiender, bortsett fra oss mennesker. I 1845 fikk vi en jaktlov i Norge som hadde som mål å utrydde ulv, bjørn, gaupe, kongeørn og havørn. Man fikk 40 skilling (det samme som cirka 90 kroner i dag) for hver ørn som ble levert inn. Hvert år ble det drept over 1 000 ørn med skytevåpen, gift og eggsanking. Til sammen ble det drept 114 000 ørn før den ble fredet i 1968. Da var det bare 400 ørn igjen, og den holdt på å bli utryddet.

I dag regner man med at det er rundt 4 000 ørnepar i Norge. Å frede ørnen for mer enn femti år siden har vært en suksess!

NYE TRUSLER

På begynnelsen av 2000-tallet startet vi å bygge vindkraftverk i Norge. Målet var å lage miljøvennlig strøm. Store parker med vindmøller skremmer ikke bort ørnen. Resultatet er at ørnen flyr slik den pleier og blir truffet av de store vindmøllebladene.

Forskere fra Norsk institutt for naturforskning (NINA) har siden 2006 forsket på hva vindmøllene betyr for fuglelivet. NINA har registrert antall fugler som har blitt drept av vindkraftverk på øya Smøla i Møre og Romsdal. Til nå har de registrert over 500 fugler som har blitt drept av vindmøllene. Omtrent 100 av dem er havørn, i tillegg til blant annet kongeørn, falk og rype. ❖

Naturfotograf Roger Brendhagen, som tar de flotte bildene av dyr og fugler som du kan beundre i SPEIDEREN, var speider i patruljen Ørn i Romedal speidergruppe.

TEKST: KIRVIL KAASA I **FOTO:** MARCO VERCH/CREATIVE COMMONS

Ordjakt

Mål: K-3, 4

Det er mye vi kan bruke til å sette smak på maten.
Kan du finne alle de 14 krydderne og urtene og én ting til som gir smak og som har gjemt seg her? Du finner dem både bortover (vannrett) og nedover (loddrett).
Lykke til!

MYNTE
PEPPER
KARDEMOMME
OREGANO
HVITLØK
SALT
PERSILLE
CHILI
KANEL
INGEFÆR
NELLIK
BASILIKUM
SUKKER
DILL

H	P	E	P	P	E	R	F	S	W	R	I	B
Y	K	X	F	O	N	E	L	L	I	K	T	O
H	A	B	T	V	G	Æ	O	D	A	S	Æ	R
V	R	A	I	N	G	E	F	Æ	R	A	P	E
I	D	S	U	M	A	V	D	J	Å	L	E	G
T	E	I	L	V	T	D	Y	H	O	T	R	A
L	M	L	R	C	H	I	L	I	P	I	S	N
Ø	O	I	K	Y	R	L	T	K	R	K	I	O
K	M	K	A	N	E	L	P	O	E	D	L	P
Å	M	U	C	E	B	U	K	I	Q	A	L	S
L	E	M	I	P	Ø	T	S	U	K	K	E	R
E	V	H	R	M	Y	N	T	E	Z	N	O	K

Tallnøtter

Hvor mange på speidermøtet?
Halvparten av barna sykler til speidermøtet. Syklene deres står parkert utenfor speiderhuset, og vi kan se til sammen tolv sykkehjul. Hvor mange barn er på speidermøtet?

3

Hvor mange barn?
Ole har fire døtre. Hver av døtrene hans har en bror. Hvor mange barn har Ole til sammen?

Hvor mange brødskiver er det i matpakken?
Alle brødskivene bortsett fra to er med ost. Alle brødskivene bortsett fra to er med kokt egg. Alle brødskivene bortsett fra to er med leverpostei. Hvor mange brødskiver og hvilke typer pålegg er det i matpakken?

9 ±

TIPS!

Putt en «båt» hvitløk i jorda – vær tålmodig og se hva som skjer ...

Løsningene på oppgavene finner du på side 43.

To tomater gikk over en vei. Da begge kom over til den andre siden, sa den ene tomaten til den andre:
– Hei, nå ødela du jo hele vitsen!

Hhihihi!

– Sa du til Tom at han er stor i kjeften?
– Neida, jeg sa bare at han sikkert klarer å spise en banan på tvers!

– Pappa, det står en mann utenfor som sier han driver innsamlingsaksjon til svømmehallen.
– Så hyggelig! Gi ham et glass vann fra oss.

Hvordan vet du at bananen er ute og bader? Skallet ligger igjen på stranden.

Hahahahehehehihihi!

Hva får du hvis du setter et piggsvin på hodet til en sjiraff? En kjempestor hårbørste!

– Hva heter den nye hunden din?
– Jeg vet ikke, den vil ikke si det.

Eplet spurte appelsinen:
– Hvorfor er det så mørkt her?
Appelsinen svarte:
– Fordi pæra har gått.

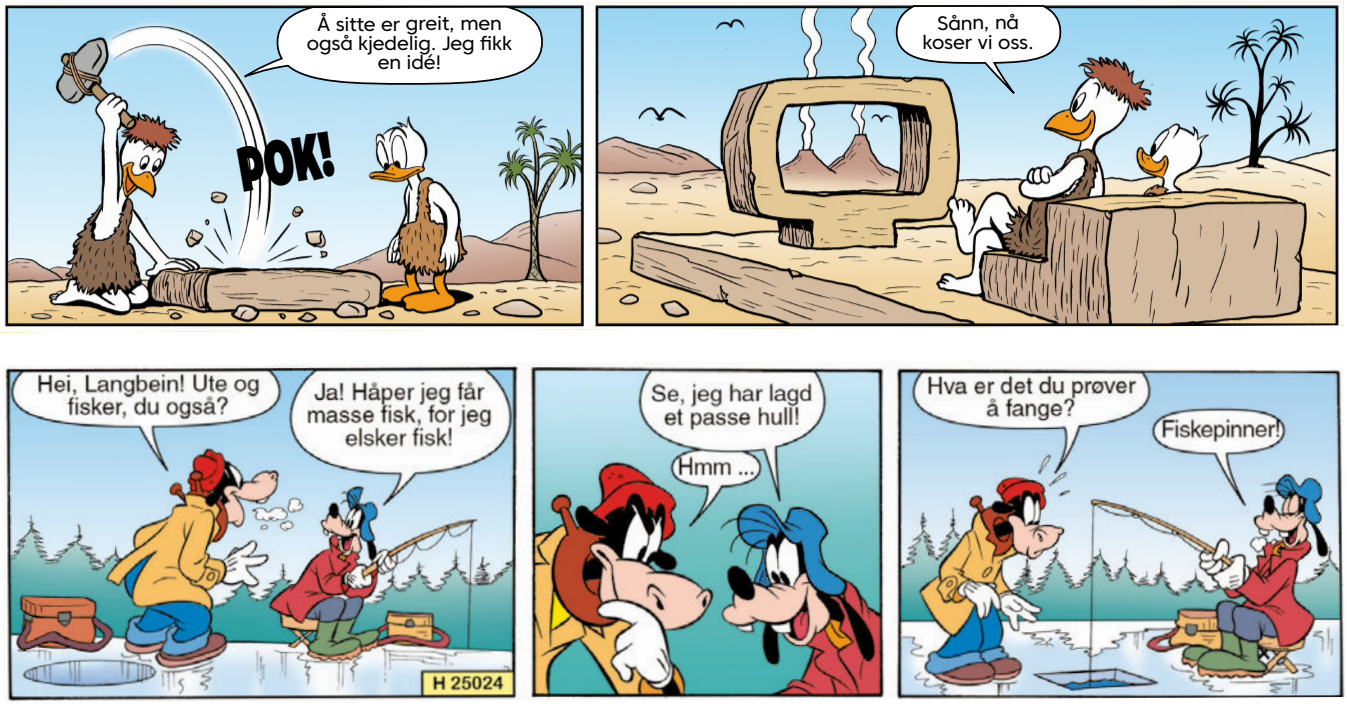
Hahahah

Hva bør du gjøre hvis det ligger en krokodille i soveposen din? Legge deg et annet sted.

Hhihihi!

To venner står og ser opp på månen en kveld.
– Tror du det finnes mennesker der oppe?, spør den ene.
– Så klart, svarer den andre.
– Det er jo lys der.

Tegneserier

TEKST: KIRVIL KAASA I **FOTO:** PRIVAT

Bli med på peffkurs

Patruljeførerkurset, eller peffkurset, er **det første lederkurset du kan ta i speideren.**

Peffkurset er et eget kurs for patruljeførere og -assistenter, altså speidere mellom ca. 11 og 16 år. Er du peff eller ass og ikke har vært på peffkurs ennå, burde du prøve å få det med deg. Det er både gøy og nyttig!

Å bli peff eller ass i en patrulje, betyr nye oppgaver og ansvar. Peffkurset skal hjelpe dere som er peffer og asser med å gjøre oppgavene deres på en god måte, og gi dere inspirasjon og nye ideer.

Peffkurset består av tre deler - Peff 1, Peff 2 og Peff 3. For hver kursdel du tar, får du en del av et merke, og alle de tre merkedelene settes til slutt sammen til merket du ser øverst på siden.

Det er kretsene som arrangerer peffkurs. Dermed får du møte speidere fra flere andre grupper når du er med på kurset.

Vi har snakket med to som har vært på peffkurs.

Ingeborg Midtbø Steindal (14), patruljefører i Hjort, Florø FA sjøspeidergruppe
Hvor var du på kurs?
– Jeg har vært på to kurshelger, den ene var i nærheten av Geilo, den andre var i Mjøndalen.

Hva synes du var mest gøy med å dra på peffkurs?
– Å bli kjent med andre speidere, noen kom fra Lørenskog og noen var fra andre steder i nærheten av Oslo.

Hva lærte du?
– Hva en peff er og hva peffen gjør, og hva en kan gjøre sammen med patruljen. Jeg lærte å tilpasse aktivitetssøk i Speiderbasen, jeg har brukt det litt etterpå. Vi lagde også mat på bål, en slags wok. Det meste av matlagingen kunne jeg fra før, men det var gøy.

Vil du anbefale andre å bli med på peffkurs?
– Ja, fordi det er så kjekt å møte andre, og du lærer mye nytt og får nye erfaringer.

Østen Horn Berget (11), patrulje-assistent i Telehjørning, Hyggen speidergruppe
Hvor var du på peffkurs?
– På Leikvinjar.

Hvordan syntes du det var?
– Det var gøy, vi lærte mye nytt, som å lage terminlister ved å søke i Speiderbasen. Vi lærte også noen nye knuter, trompetstikk. Det var gøy at vi lekte mye også, og jeg lærte noen nye leker. Og så ble jeg kjent med noen andre speidere, de kom fra Konnerud.

Vil du anbefale andre å bli med på peffkurs?
– Det vil jeg! Lederne var veldig flinke med det det kalte lederpleie for dem som deltok på kurset – for eksempel ble vi vekket om morgenen av lederne med pepperkaker og musikk, og de dansa også. Det var skikkelig gøy! ❖

TEKST: KIRVIL KAASA I **FOTO:** ALEXANDER VESTRUM

KRANGLEFANTER?

Som de aller fleste andre har speiderne i troppen til Oslo FA 3. korps mye erfaring med krangling, men ikke alle krangler like mye.

– Hva synes dere om krangling?

– Det er bra for helsen! Mattias (11) smiler lurt. Det er ikke helt sikkert at han mener det.

– Det er veldig lett å begynne å krangle, men jeg tror ikke det er så bra, sier Iben (13), som er Mattias' søster.

– Det blir bra etterpå, men det er ikke så bra mens det holder på, mener Jørgen (13).

Alle krangler med Jørgen, påstår de andre og ler. Jørgen ler også.

Sabrin Anwar, Iben Malin Størksen Indrevær, Abdullah Talim, Mattias Størksen Indrevær og Jørgen Sandal (bak) krangler, men ikke så veldig mye.

IRRITERENDE SØSKEN

– Hva krangler dere om?

Iben: – La oss si vi er på tur … Hun rister oppgitt på hodet og kjefter på de andre: – Kan dere være stille, jeg kan nesten ikke høre meg selv tenke!

Mattias: – Jeg er lillebroren hennes, det er min jobb å irritere henne! Han ser veldig fornøyd ut.

– På ingen måte! protesterer Iben.

– Jo, det er det! ler Mattias.

Iben: – Hvis vi er på telttur og en av oss ligger ukomfortabelt, for eksempel på en rot, og blir irritert og vil bytte plass, da blir de andre sure. Eller hvis vi går på tur og en blir sliten og går veldig treigt, eller følger ikke med …

Mattias: – Det er meg!
Iben: – Ja, det er deg.

– Du sier at din jobb er å irritere storesøstera di, men det er kanskje ikke en jobb?

Mattias: – Jo, det er en jobb!

Iben: – Men du gjør det bare på speideren og andre steder, da. Ikke hjemme.
Mattias protesterer ikke. Kanskje de stort sett egentlig er venner?

– Krangler noen av dere andre med søsknene sine?

Sabrin (10): – Jeg har to småsøsken, dem kranglet jeg med før, men jeg husker ikke hva vi kranglet om. De var bare irriterende.

– Ender krangler med at dere blir enige, eller må det bare gå tid?

Jørgen: – Det går tid, eller vi blir venner igjen.

KLUSS PÅ SPEIDERTUR

Iben: – Jeg pleier ikke å krangle så mye med jentene i speidergruppa når vi er på tur. Hvis det skjer, ender det som regel ikke med at vi blir enige. Det er mer sånn at én person har gjort noe, og så er alle liksom sure på henne på grunn av det. Vi vil på en måte at hun skal føle seg ille, så hun ikke skal gjøre det samme igjen.

– Nesten som oppdragelse?

Iben: – Ja, på en måte, for når vi er på tur, er det ingen voksne som kan løse sånne ting for oss.

– Abdullah, krangler du mye med andre?

Abdullah (12): – Nei, egentlig ikke nå lenger, bare før.

– Er det noen som krangler mye? Jørgen, du sa at alle krangler med deg?
Jørgen: – Hm … det er bare fordi jeg … av og til er jeg irriterende, det skal jeg bare innrømme. Ofte tror ikke folk helt på meg, selv om jeg vet at det stemmer, det jeg sier. For eksempel på den forrige turen. Alle sa at jeg hadde noe i sekken som vi hadde bruk for, men som jeg ikke hadde. Den krangelen varte lenge, helt til vi fant en hytte og begynte å spise pølser i stedet.

– Kan man lære noe av krangling?
Iben: – Jeg tror ikke det, men man kan lære litt av diskusjoner og sånn.

Mattias: – Man kan lære å irritere den andre!

NÅR DET IKKE GÅR OVER

– Har dere hatt så alvorlige krangler med noen at dere ikke har blitt venner igjen?
Jørgen: – Ja, men det er lenge siden. Vi er egentlig ikke blitt venner igjen. Han plaget meg, jeg tror det var fordi han prøvde å være kul foran de andre guttene. Det endte med at jeg måtte skifte skole. Etter det har vi ikke hatt kontakt. Det var både plaging og krangling.

Iben: – Han gjorde det litt mot alle, egentlig. Han ville være kul, og han hadde litt problemer selv også. Men han har sagt unnskyld og sånn til oss nå.

LANGSINTE?

– Bruker dere lang tid på å slutte å være sinte?
Iben: – Jeg pleide å gjøre det. Og jeg er fortsatt sinna på en jente jeg kranglet med. Men det var ikke på grunn av én liten krangel, det var mange ting som hadde skjedd og som ble til en stor krangel.

En annen jeg hadde en krangel med, hun tekstet meg. Det var en veldig lang melding, og på slutten skrev hun «Ikke tekst meg tilbake.» Så det gjorde jeg ikke. Jeg er ikke nødvendigvis sur på henne, jeg bare aner ikke hvordan jeg skal starte en samtale igjen. Men jeg har ikke så lyst til å være venn med henne, uansett, så det går greit.

Sabrin: – Noen ganger blir jeg så fort sint. Læreren min kaller meg sinnataggen.

–Begynner du å krangle med andre?
Sabrin: – Ja! Og jeg kranglet i går, tror jeg.

– Har dere noen tips til andre om å få slutt på en krangel?
Iben: – Hvis det har foregått over lang tid, vær både åpen og litt skeptisk. Hvis en person sier sånn: «Jeg er virkelig lei meg, jeg mener det, jeg har endret meg.», da bør du være skeptisk. Ta det med en klype salt.

– Hvis den andre kommer og vil være venner igjen, altså?
Iben: – Det kommer litt an på. Hvis det det er første gang det skjer, og personen kommer og sier «Unnskyld, jeg er veldig lei meg», og sånn, så, ja, da tenker jeg du kan bli venn med henne igjen. Men hvis dere har kranglet før, og hun kanskje har sagt mange ganger «Jeg vil ikke være vennen din lenger», og så har hun villet bli venn med deg igjen etterpå, eller hun har gjort masse råtne ting, da skal du være skeptisk.

@#%!

JENTEKRANGLER OG GUTTEKRANGLER

– Er det forskjell på gutter og jenter når de krangler?
Jørgen: – Gutter begynner fort å slåss.

Iben: – Når gutter på skolen min krangler, blir det lett voldelig. Men når jenter krangler, er det mer at de kaller hverandre navn. Når to gutter krangler, «hyper» folk begge sider opp, når to jenter krangler, tar folk ofte side og later som de er en del av det, på en måte.
For litt siden var det to som kranglet. Det var ganske tydelig at den ene hadde rett, på en måte, for den andre hadde kalt henne stygge ting, og så prøvd å bortforklare det. Men alle var uansett på hennes side, fordi hun er mer populær og har flere venner. Dét er ikke så koselig, for å si det sånn.

– Abdullah, du krangler lite. Hva er ditt råd?
Abdullah: – Bare å gå vekk …

Jørgen: – Men ofte så følger de etter deg, da.

Abdullah: – … eller si fra til en voksen, eller en du kjenner og stoler på.

– Men at voksne skal løse opp i krangler mellom barn, det er kanskje ikke det smarteste?
Iben: – Nei, men du kan få tips til hvordan du kan løse en krangel. ❖

TEKST OG FOTO: REGINE SKOGMO GRØTTE

Varm og tørr på beina = ♥

Det er faktisk lite som er verre enn å stå og grave snøhule og oppdage at vannet har trukket inn i skoene. Det betyr våte sokker resten av helgen, og muligens en guffen forkjølelse før du er hjemme igjen. OK, det er kanskje litt dramatisk, men det er i hvert fall ikke gøy. Derfor er det lurt å ha et par fotposer i sekken som du kan tre over skoene med én gang du tar av skiene eller trugene. Da holder du deg varm og tørr mye lenger!

Det aller verste på vintertur er ikke snø i nakken, kald sovepose, eller guffen vind, synes jeg. **Det er våte sko.**

For å sy dine egne poser trenger du:

- Slitesterkt stoff, for eksempel bevernylon eller annet stoff i Gore-Tex-kvalitet
- Syntetisk sytråd. Bomullstråd vil råtne når den er våt over lengre tid.
- Symaskin
- Knappenåler
- Saks
- Målebånd
- 4 snorer, f.eks. skolisser. Hver snor bør være minst dobbelt så lang som bredden på stoffet (i eksemplet under bør hver snor være minst 80 cm lang).

Mål: K-5, 7, 8, 9

Slik gjør du:

1. Først skal du finne ut hvor mye stoff du trenger. Finn frem skoene du bruker på vintertur. Så skal du ta mål på utsiden av skoen: Mål lengden på sålen. Legg til 15 cm. Nå har du bredden på stoffet. Putt foten din oppi skoen. Stå på gulvet og få noen til å måle fra gulvet og opp til rett over kneet ditt. Mål også den største bredden på sålen. Legg sammen de to tallene. Legg til 15 cm. Nå har du lengden på stoffet.

   Eksempel: Sålen er 25 cm lang og 10 cm bred. Fra gulvet til over kneet er det 45 cm. Målene på ett stoffstykke blir da (25 cm + 15 cm) x (45 cm + 10 cm + 15 cm) = 40 cm x 70 cm.

2. Klipp ut 4 like store stykker. I eksemplet over skal hvert stykke være på 40 x 70 cm, men husk å klippe med 1-2 cm sømrom både på bredden og på lengden av stoffet. Kant alle bitene med sikksakk-søm.

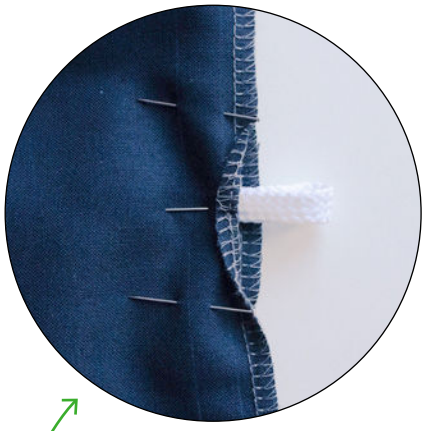
3. Legg det ene stoffstykket med rettsiden opp. Brett den ene skolissen i to, og legg den ⅔ fra toppen. La bretten stikke ca. 1 cm ut fra stoffet. Fest med knappenål. Legg et annet stoffstykke med retten ned oppå. Sett i nåler og sy rundt kanten. La toppen være åpen.

4. Gjenta steg 3 med de to siste stoffstykkene.

5. Mens fotposen ennå er vrengt, bretter du ned toppen ca. 3 cm. Sett nåler og sy rundt. Dette blir løpegang for øverste snor. Ta ut alle nåler og vreng. Gjenta.

6. Klipp ut en slisse på forsiden. (motsatt side av der du festet den første snoren) Fest en sikkerhetsnål i tråden, og dra den gjennom løpegangen. Når du tar på fotposen, vil dette være øverste stramming. Gjenta.

Nå har du et par skikkelig bra fotposer. ❖

Kos deg på tur!

TEKST OG FOTO: CHRISTIAN SANGEREID

Det tusler og det tasser...

Grevlingen er den ivrigste gjesten ved hytta vår.

Mål: K-3, 5, 12, S-6

Er du nysgjerrig på hvilke dyr som ferdes rundt speiderhytta? **Utforsk dyrelivet ved å sette opp et viltkamera!**

AVSLØRT

På hytta har vi nattestid hørt tassing på plattingen. Vi har også sett et dyretråkk som har blitt stadig tydeligere til plassen hvor vi har gravd ned fiskeslo fra ørret og røye. Ofte er jordhaugen blitt endevendt og fiskeslo er dratt utover. I alle år har vi fått høre at det er reven som har vært på besøk.

I sommer fant jeg ut at jeg ville ha bilde av reven. Jeg gikk til anskaffelse av et viltkamera som ble satt opp. Første natt resulterer i en haug med bilder av en grevling – som vi ikke ante fantes i området. Bak hytta har vi «Bjørneskogen», hvor vi stadig finner fersk bjørnebæsj. I ettertid ser vi at grevlingbæsj og bjørnebæsj likner hverandre, så nå har vi døpt om skogen til «Grevlingskogen».

De neste månedene blir det mange bilder av grevling og nøtteskrike. Plutselig en dag dukker en annen krabat opp, en mår. Ikke mange dagene seinere kommer Mikkel rev

Nøtteskrika elsker fiskerogn og snapper til seg godbitene.

også. At revehistorien nå i tillegg har blitt til både grevling, mår, røyskatt og nøtteskrike var en fin overraskelse!

LOVVERK OG FORHOLDSREGLER

Viltkamera er å anse som et overvåkningskamera plassert i naturen. Datatilsynet sier: «Bruk av viltkamera er tillatt så lenge hensikten utelukkende er å ta bilder av dyr, og dersom det er truffet effektive tiltak for å unngå at det blir tatt bilder av mennesker».

Overvåkning av mennesker faller nemlig inn under personvernloven og er svært strengt og begrenset.

For å unngå fotografering av mennesker, er det to viktige ting å tenke på:

- Plasser kameraet i områder med lite eller ingen allmenn ferdsel
- Vinkle kameraet nedover, slik at det tar bilder av et svært begrenset område og samtidig unngår å fotografere tilfeldige passerende som kan identifiseres.

Skulle du likevel være uheldig, slik at det er tatt bilder av personer (ufrivillig), og hvor disse kan identifiseres, skal bildene slettes med én gang.

KARTLEGGING OG TILLATELSE

Før du plasserer ut kameraet, bør du kartlegge området og finne aktuelle steder. Se etter åteplasser, dyretråkk og spor, hi osv.

Når du har funnet et sted, må du skaffe tillatelse fra grunneier. Via Norgeskart.no kan du få opp gårds- og bruksnummer med navn på eier, hvis du ikke vet hvem grunneier er. Dersom grunneier er Statsskog, kan du sende en epost til friluftstorget@statskog.no med GPS-koordinater til stedet du har

Mikkel Rev på besøk for å hente litt fisk.

tenkt å plassere kameraet. Beskriv også kort hva hensikten er.

Husk å merke kameraet med formål, hvem som eier det og kontaktinformasjon.

VALG AV KAMERA

Det finnes i utgangspunktet to typer kamera: med eller uten MMS-funksjon.
Kamera med MMS-funksjon krever simkort. Vært obs på at det selges kameraer med 3G og 4G. Førstnevnte vil snart være ubrukelig, siden 3G nå fases ut. Velg et kamera med 4G-støtte hvis du vil ha MMS-funksjon.

Kamera med MMS-funksjon:

+

- Få bilde direkte på mobiltelefonen
- Utløse kamera via en sms-kode

-

- Krever simkort/ mobilabonnement
- Bruker mer strøm
- Avhengig av mobildekning

Uten MMS-funksjon:

+

- Bruker mindre strøm
- Enklere oppsett
- Rimeligere

-

- Bildene må lastes ned direkte fra minnekortet som står i kameraet

TIPS FOR BEST MULIGE BILDER:

1. Kartlegg området godt for å finne den beste plassen.
2. For skarpest mulig bilder, kom tett på motivet. Monter kameraet rundt 1–1,5 meter over bakken og 3–5 meter unna. Flytt kameraet litt lengre unna hvis du opplever at nattbilder blir utbrent i midten av blitsen.
3. Unngå motlys og lav sol (soloppgang/-nedgang). Plasser kameraet mot nord eller sør.
4. Fjern kvister, gress og annet rot rett foran kameraet: Ting som beveger seg når det blåser, gir mange tomme bilder.
5. Plasser kameraet slik at dyret kommer inn fra en av sidene. Kommer dyret rett imot, er det vanskeligere for bevegelses-sensoren å se det.
6. Sett opp kameraet til å ta ett bilde. Ønsker du flere bilder, juster ned triggerintervall/ delay). Vil du ha en videosnutt, er ofte 15–30 sekunder mer enn nok.
7. Lag en liten kasse til kameraet med to sidevegger og tak som stikker litt ut foran kameraet. Det beskytter mot snø og vann på linsen. ❖

Mål:
F-1, 3

BLI EKSPERT

TEKST: MARIE LYNNE SKJÆGGESTAD I **FOTO:** PRIVAT

Slik sover du **godt ute** når det er kaldt

Sove i telt om vinteren? **Det går helt fint og er gøy,** her er gulltips fra en ekspert på 13 år.

Anna Guldseth fra Stjørdal speidergruppe er kanskje ikke helt som folk flest. Hun har nemlig sovet ute nesten hele 2019, med unntak av når hun har vært syk, vært på besøk eller på fotballcup der hun måtte sove inne. De fleste nettene har hun tilbrakt i et telt utenfor familiens hus, men hun har også sovet ute andre steder, for eksempel i hengekøye på tur.

Målet hennes var egentlig å slå sove ute-rekorden i Stjørdal speidergruppe, som var på 180 netter. Alle overnattingene har ikke vært like heldige. Det begynte litt trått. – Teltet revna dagen etter jeg flytta inn, fordi det var for mye snø på oppå det, forteller hun. Heldigvis stoppet ikke det Anna, som endte med å knuse den tidligere rekorden. Anna sov ute i imponerende 300 døgn i 2019, noe som ble dokumentert gjennom Instagramkontoen @annasoverute2019.

– Det har skjedd mye morsomt og spennende mens jeg har sovet ute, og jeg anbefaler alle å prøve, oppfordrer Anna.

ANNAS TIPS TIL Å SOVE UTE NÅR DET ER KALDT:

1. Ha et teppe i skikkelig ull oppå liggeunderlaget eller madrassen.
2. Bruk både tynn-ull og strikket ull, bukse og genser.
3. Ikke ha på klær som strammer for mye.
4. Vi taper mye varme gjennom hodet og halsen, så husk å ha på lue og buff.
5. Også er det viktig å holde nesa varm. Jeg fikk en liten dundyne av noen jeg kjenner, og det funker bra, eller så kan man dra buffen opp over ansiktet.
6. Hvis du skal ligge i hengekøye, er det viktig å ha noe isolering fra undersiden. Jeg sydde en underdyne selv. Det funka bra.

TA ET MERKE

TEKST: KIRVIL KAASA
FOTO: THOMAS MARKENTO ANDRESEN

Viktor Garcia fra Askim speidergruppe rører i fargegrytene. Troppen har tatt tekstilmerket.

Merkekravene:

1. Lag minst to eksempler på plantefarging og forklar hvordan dere går fram. Lag en nyttegjenstand til patruljen, gruppa eller speiderhytta.
2. Vit hva batikk er og fortell hva som trengs av utstyr for å lage noe i batikk. Prøv dere på minst en batikkmåte. Lag noe dere kan ha glede og nytte av senere (t-skjorte, duk, bestikkpose eller liknende).
3. Vis eksempler på noe som er laget i stofftrykk. Lag minst to ting til patruljen, troppen, patrulje- eller troppsrommet eller speiderhytta.
4. Lag patruljesærpreg, fotposer, leirbålskappe eller liknende (se oppskrift på fotposer på s. 22–23!).

Mål: K-7, 8, 9

TEKSTIL

Kan du sy, kan du fikse mye ødelagt turutstyr selv, feste en knapp som har løsnet, eller lage noe nyttig.

Men tekstilmerket handler om mer enn å sy. For å ta merket, skal du også bruke ting fra naturen til å farge stoff eller garn, prøve deg på batikk og lage noe med stofftrykk.

Å koke en «fargesuppe» for eksempel av noe dere har plukket i naturen og se hvordan resultatet blir, er gøy! Mange planter og lav, og til og med sopp, kan brukes for å farge stoff eller garn. Ull tar opp farge bedre enn bomull og lin. Silke kan også brukes.
De fleste vekstene gir gule og brune farger, men dere kan også finne planter som gir rød farge. Finn først ut hvordan dere farger med det dere plukker i naturen, før dere eksperimenterer med lav, bark, mose, røtter og blader. Kanskje noe å bruke turer og møter på utover våren, eller til høsten? Lykke til! ❖

Adrian Horner på symaskin. Gro Hovland bak.

HISTORIEN OM

AV: EILIF TANBERG

Edmund Hillary (til venstre) og Tenzing Norgay var de aller første menneskene på toppen av verdens høyeste fjell.

De første på Mount Everest

Ved hjelp av godt samarbeid, nøye planlegging og en utrolig viljestyrke nådde en nepalsk sherpa og en newzealender det alle trodde var umulig: **toppen av Mount Everest, 8 848 meter over havet.**

29. MAI 1953, KL. 11.25:
Sherpa Tenzing Norgay hakker isøksa si bestemt inn i isen og må bruke alle sine krefter for å heise seg opp for å titte over fjellkanten. Han ser at det flater ut, og fjellet han befinner seg på slutter akkurat der, bare et lite stykke foran dem. Etter fem timers klatring med sin newzealandske klatrekamerat Edmund Hillary ser Norgay nå noe ingen før ham har sett: Verdens høyeste punkt.

Litt etter står de der sammen. Det synes ikke, for oksygenmasker dekker ansiktene deres, men begge smiler mens de omfavner hverandre av glede.

MED FARE FOR LIVET
Veien hit har vært lang og kronglete. Etter at de to klatrerne forlot resten av Everest-ekspedisjonen i en leir lengre nede på fjellet, har de måttet løse mange utfordringer sammen: Høye vegger av is, lange, smale rygger dekket av utrygg snø med stup på hver side, i tillegg til temperaturer ned i –30 grader. Jo høyere de klatret, desto tynnere ble luften. Her oppe gir et innpust bare en tredjedel av mengden oksygen det gjør nede ved havet. Hver bevegelse koster enormt med krefter.

ANDREVALGET
Norgay og Hillary var ikke de første fra den britiske ekspedisjonen i 1953 som forsøkte seg på Everest. Bare dager før måtte to klatrere snu, under 100 høydemeter fra toppen, på grunn av utmattelse.
De to som nå stod på toppen, var altså andrevalget for lederen for ekspedisjonen. De hadde nok dermed et stort press hengende over seg da det var deres tur: Ekspedisjonen var et resultat av

svært mye planlegging. Over 300 folk, inkludert lokale sherpaer og bærere, hadde vært med på å støtte dem helt fram til den øverste leiren.

ERFARINGER SOM KOSTET LIV

I tillegg hadde de nytte av dyrekjøpte erfaringer fra tidligere ekspedisjoner. Helt fra første forsøk på å finne en vei opp på fjellet i 1913, har klatrerne på Everest vært utsatt for ulykker, uhell og dødsfall.

Britene var spesielt ivrige etter å komme først til toppen av Everest, etter at Sydpolen og Nordpolen var erobret av ikke-briter. Flere britiske klatreekspedisjoner forsøkte på 1920- og 1930-tallet å nå toppen. Mange forsvant i forsøket. Så sent som i 1999 fant man den dypfryste kroppen til en klatrer som ikke hadde kommet tilbake til leiren under en ekspedisjon i 1924.

Ekspedisjonene benyttet seg også mye av hjelp fra de nepalske sherpaene, som er svært godt tilpasset et liv i Himalayas ugjestmilde høyder. Da en britisk ekspedisjon skulle gjøre et tredje og siste forsøk på å nå Everest i 1922, endte det med at syv nepalske bærere ble drept av et snøskred.

ETT KVARTER PÅ TOPPEN AV VERDEN

Da Norgay og Hillary nådde toppen, hadde de ikke tid til å slappe av. I løpet av 15 minutter tok de bilder, lette etter spor fra andre folk som kanskje hadde vært der før dem (de fant ingen), og Hillary plukket med seg noen steiner som suvenir. Tenzing Norgay ble fotografert med sitt viktigste redskap – isøksa – hevet triumferende i været, med FN-flagget festet til den.

Tenzing Norgay hadde vært med på ekspedisjoner på Mount Everest før. Han hadde vokst opp blant disse fjellene, som sønn av en yak-bonde, og var fullt klar over hva Himalayas fjell kunne kreve hvis de viste seg fra sin mest brutale side. Før de begynte på den farefulle ferden ned til leiren igjen, gravde Norgay litt kjeks og en sjokolade ned i snøen som offergave. Kanskje sendte han en tanke til dem som hadde mistet livet i kampen om verdens høyeste fjell.

GODT SAMHOLD

Men akkurat disse to hadde hellet med seg, mye hjulpet av samholdet de viste. De var for eksempel ikke opptatt av å snakke om hvem av dem som var først oppe på toppen. Da de hadde klatret ned og var vel fremme hos de andre ekspedisjonsdeltakerne igjen, kunne Hillary endelig slå fast: «Vi tok knekken på monsteret.» ❖

KILDER: SNL, WIKIPEDIA, ILLUSTRERT VITENSKAP.

FOTO: RUPERT TAYLOR-PRIC

HVA BETYR DET?

Sherpa: Folkegruppe som bor blant annet i Himalaya. Mange bruker ordet sherpa om fjellfører eller guide, men det er ikke helt riktig.

Nepalsk: Fra landet Nepal

Suvenir: En ting man tar med seg hjem fra en reise. Den er ofte liten og bare til pynt, og den skal få en til å tenke tilbake på reisen.

Yak: Et langhåret dyr som minner om en okse. Det finnes ville og tamme yaker.

Mount Everest ligger i fjellkjeden Himalaya, på grensen mellom Kina og Nepal. Det finnes ingen dyr eller planter på toppen, og det er alltid mange minusgrader der.

TEGNESERIE

AV: FRODE ØVERLIE

TEKST: KSENIA SAZONOVA

LAG ET HAIKEBRETT

Mål: K-7, 9, F-10

Et haikebrett er en tynn kryssfinérplate, cirka 40 x 50 cm, og gjerne med en utskåret hank øverst. Haikebrettet kan brukes til litt av hvert når patruljen er på tur. Som skjærefjøl, primusunderlag på vinterturer, som «blåsebelg» for bål som trenger litt ekstra hjelp, og mye annet. Det holder å lage ett eller to haikebrett i patruljen. Dette er en fin aktivitet både for patruljen og for førerpatruljen.

SLIK GJØR DERE:

FØRSTE MØTE:
1. Bestem dere for design og lag en sjablong/skisse/arbeidstegning. Finn ut hva dere trenger av materialer og utstyr, og hvor mye

ANDRE MØTE:
1. Skjær ut brettene og behandle overflaten med sandpapir.
2. Lag eventuell dekor, håndtak m.m.
3. Det er lurt å lage haikebrettet med en «matside», og en «primusside». Matsiden settes inn med olje som er godkjent for flater som kommer i kontakt med mat. IKEA har en slik olje (SKYDD). Primussiden kan godt males eller lakkes og merkes med patruljenavnet.

TA MED PÅ TUR og oppdag mange måter å bruke haikebrettet på! Etter hver tur bør matsiden settes inn med olje igjen.

Kryssfinér består av flere tynne «ark» av tre limt «i kryss» oppå hverandre. Det gjør at en kryssfinér-plate blir stabil, sterk og krymper lite.

PEFFENS HJØRNE

– gir deg svar på mye av det du lurer på som peff. Send gjerne spørsmål og forslag til ting du vil lese om i Peffens hjørne til: ks@speiding.no

speider-sport

Speidersport.no

Nytt, og mer behagelig fôr i hetta.

Magnetlås i halsen.

Bedre plass rundt overkroppen og føttene.

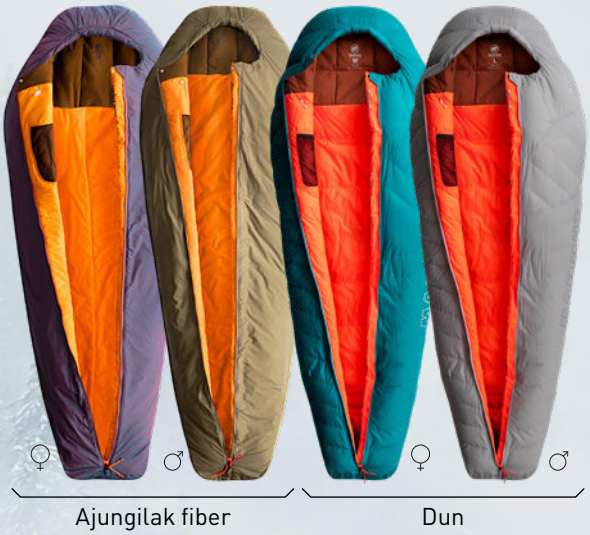
Senterglidelås som ikke fester seg i stoffet.

Soveposene leveres med sovemaske og øreplugger.

Mammut har redesignet soveposene basert på hvordan folk faktisk sover. Altså et sted midt mellom en god krøll og en lang strek. I tillegg har de sjekket ut menneskekroppen og funnet ut at den er bredest ved albuene. Så derfor har posene nå fått ekstra god plass og mye bedre passform.

Glidelåsen er endelig tilbake på midten, for det gir bedre klimaregulering og mindre klaus. Selve glideren på glidelåsen har også fått en kraftig oppgradering slik at den ikke lenger kan sette seg fast i fôret.

Mammut Recovery Relax –2
En revolusjonerende sovepose til lyse sommernetter ute på tur eller inne på hytte! Relax-posene er ekstra romslige, faktisk såromslige at de passer perfekt utenpå både Protect- og Perform-posene. Da kan du for eksempel kombinere en Relax-sommerpose i syntet med en Perform-høstpose i dun, som til sammen gir deg en varm vinterpose.

Komforttemperatur går fra
5 ned til 0 °C grader (ekstrem –16 °C).

Mammut Recovery Perform –7
Perform-posene er spesielt tilpasset flerdagsturer med telt. For her sover du bedre enn i din egen seng!
Dette er posene som erstatter Speiderposen og de andre 3-sesongssoveposene fra Mammut. Posene har magnetlås i kragen og super komfort.

Komforttemperatur går fra
–1 ned til –7 °C grader (ekstrem –22 °C).

Mammut Recovery Protect –18
Protect-posene er de nye ekstremposene. Disse posene erstatter den klassiske Tyin-serien fra Mammut.
Hode- og fotenden er kledd i et vanntett membranmateriale. Posen har magnetlås i kragen samt egne utganger for armene for bedre klimakontroll. Da kan du først krype i posen, før du starter primusen og alt det andre du må fikse.

Komforttemperaturen går fra
–10 ned til –18 °C grader (ekstrem –40 °C).

Se alle soveposene våre her:

Premiequiz

Mål: K-3

Hvilket dyr kom først på besøk til speiderne som hadde satt opp viltkamera ved speiderhytta?

- ◯ En rev
- ◯ En mår
- ◯ En grevling

Hvor mange ganger sov Anna Guldseth på 13 år ute i fjor?

- ◯ 180 ganger
- ◯ 300 ganger
- ◯ 365 ganger

Hva gjorde Tenzing Norgay før han og Edmund Hillary klatret med fra Mount Everest?

- ◯ Gravde ned litt kjeks og sjokolade i snøen.
- ◯ Satte igjen et flagg på toppen.
- ◯ Bygget en varde av småstein og snø.

Hvor mange ørner var det igjen i Norge da disse fuglene ble fredet i 1968?

- ◯ Cirka 200
- ◯ Cirka 400
- ◯ Cirka 1 000

Hvor stor er familien til Alice, som bor i flyktningleiren Mtendeli i Tanzania?

- ◯ Seks personer
- ◯ Sju personer
- ◯ Ni personer

Hvem har brukt speiderskjerfet i gymtimene?

- ◯ Hedda
- ◯ Magnus
- ◯ Sebastian

Hvor lenge var sykkel-verdensmester Thor Hushovd speider?

- ◯ I to år
- ◯ I cirka fem år
- ◯ I cirka åtte år

Vinnere av premier fra Speider-sport i SPEIDEREN nr. 3/19: **Tuva Maria Høstland** fra Skedsmo speidergruppe vant Speiderboka, og **Borgar Faldin Brynjarsson** fra 1. Røa speidergruppe vant en Silva Scout hodelykt – perfekt på tur når det er mørkt!

Neste gang kan det være du som får en flott premie fra Speider-sport!

Svarfrist: 15. mars

Finn rett svar i bladet!

Vinn

eller

Navn: .....

Adresse: .....

Postnr./sted: .....

Telefonnummer: .....

E-post: .....

Hvis jeg vinner, vil jeg helst ha

- ◯ Speiderboka
- ◯ Silva Scout Hodelykt

KLIPP UT, ELLER KOPIER SIDEN, OG SEND DEN TIL:
Norges speiderforbund, Postboks 6910 St. Olavs plass, 0130 Oslo. Merk konvolutten med SPEIDEREN

DU KAN OGSÅ SENDE SVARSIDEN PÅ E-POST:
kk@speiding.no
Skriv SPEIDEREN i emnefeltet

TEKST: REGINE SKOGMO GRØTTE
FOTO: INA ATKINS JOHANSEN

Skjerfknuter

Er du speider, har du minst ett speiderskjerf. Mange har det rutete NSF-skjerfet, og da er det gøy å gjøre det mer personlig ved å ha en – eller flere **– gøyale skjerfknuter!**

Skjerfknuten de fleste får når de blir tatt opp i speideren, er en tyrkerknop i lyst skinn.
En tyrkerknop i paracord eller fallskjermline med en gøyal farge blir et morsomt blikkfang, samtidig som man holder seg til tradisjonen.

For noen holder det ikke med én skjerfknute. Er du med på Speideraksjonen flere år på rad, kan du samle aksjonsmerkene på denne måten!

BLI MED PÅ SPEIDERSKJERFDAGEN!
Den internasjonale speiderskjerfdagen markeres av speidere i mange land 1. august hvert år. Siden de fleste norske speidere har sommerferie da, vil vi heller bruke St. Georgsdagen 23. april til å vise at vi er speidere.

Ta på deg skjerfet allerede til frokost og gå med det hele dagen. Post gjerne et skjerfbilde av deg selv på Instagram med emneknaggene #speiding og #speiderskjerfdagen

Tyrkerknopen kan også lages av annen kul snor! Oppskrift finner du i Speiderbasen – søk på tyrkerknop!

Skinn finnes i mange farger, så om du ønsker deg en tyrkerknop i skinn som skiller seg ut, kan dette være veien å gå. Du kan farge lyst skinn med materialer fra naturen! «Skai» er et dyrevennlig alternativ, og finnes i alle regnbuens farger.

Hvis tyrkerknop ikke er noe for deg, finnes det mange andre kule ting du kan putte på skjerfet:

- **En stor, bred ring** blir en stilig skjerfknute. Sjekk loppemarkeder og brukt-nettsider for unike ringer.
- **En stubb fra en kvist** kan bli en kul og miljøvennlig knute. Hul ut midten til du kan tre skjerfet gjennom!
- **En skinnlapp** med tre hull eller to slisser gir en flott måte å vise frem patruljemaskoten eller annet særpreg du kan tegne på!

Hva med å ha skjerfknuten som en del av patruljesærpreget? Sett av et patruljemøte eller to til å lage en fin skjerfknute. ❖

TEKST OG FOTO: REGINE SKOGMO GRØTTE

Mål:
F-4, 5
K-7

Fargerik kyllingmiddag

Alle har for lengst fordøyd juleribba? Tømt kakeboksene? Fint! Da kan vi lage noe annet godt!

Dette er årstiden for mat på bål, og med litt årvåkenhet og tid, er det ingenting du ikke kan lage over åpen flamme!

I denne spalten får du tips om oppskrifter du kanskje ikke har prøvd før, og som samtidig er enkle! Det er også lov å mikse og trikse, og å bytte ut ting du ikke liker med noe annet. Mat på tur skal være enkel, næringsrik, og god!

BBQ-KYLLING OG GRILLEDE GRØNNSAKER

Du trenger: (1 porsjon)
1 kyllingfilet
¼ rød paprika
⅛ brokkoli
5 cherrytomater
2 ss mais
1-2 ss BBQ-saus
Aluminiumsfolie
Salt og pepper
Olivenolje eller smør

SLIK GJØR DU:

1. Brett aluminiumsfolien dobbelt. Pensle folien med smør eller olivenolje.
2. Skjær kyllingfileten og grønnsakene i biter.
3. Dekk kyllingen med BBQ-saus
4. Ha alt i aluminiumsfolien og pakk det godt sammen.
5. Legg pakken på/ved siden av glørne i ca 20 min.
6. Snu ofte og sjekk underveis. Kyllingen skal ikke være rosa inni!
7. Smak til med salt og pepper og nyt!

Hvis du vil prøve noe mer spenstig, eller heve smaksopplevelsen, kan du tilsette:
¼ zucchini (squash)
2 asparges
1 sjampinjong ❖

Skole = håp og gode venner

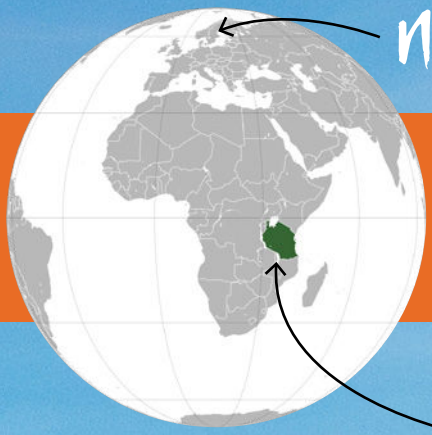
Hundretusener har flyktet til Tanzania fra borgerkrig og vold i nabolandene. En av dem er Alice på 14 år. Hun er glad for at speiderne i Norge samler inn penger slik at hun og andre barn og unge i flyktningleiren kan gå på skole.

Les mer på de neste sidene!

TEKST: KIRVIL KAASA

FOTO: GLOBALP

SPEIDER-AKSJONEN 2020

OM TANZANIA

Tanzania ligger på østkysten av Afrika. Det er mer enn dobbelt så stort som Norge, og har mer enn ti ganger så mange innbyggere, ca. 55 millioner.

DYRELIV OG VERNET NATUR

Over en tredjedel av landområdet er vernet som nasjonalparker eller viltreservater. Savannene og gresslettene i Serengeti nasjonalpark er hjem for løver, elefanter, leoparder, neshorn, gnuer, gribber og storker og mange andre dyr og fugler. Verdens nest største ferskvannssjø, Victoriasjøen, ligger delvis i Tanzania. Langs kysten finnes det store områder med mangroveskog og korallrev.

Selv om store deler av landet er fredet, mister Tanzania ca. 4 000 kvadratkilometer med skogområder i året, fordi områdene brukes til jordbruk.

SNØ OG IS, TROPER OG REGNTID

Afrikas høyeste fjell, Kilimanjaro (5 895 moh.), ligger i Tanzania. Inntil for få år siden var toppen av Kilimanjaro alltid dekket av snø og is. Klimaendringene har gjort at snøen og isen smelter. Fra november til januar og fra mars til mai er det regntid i Tanzania.

STORE FORSKJELLER MELLOM FATTIG OG RIK

Nasjonalspråket er swahili, og engelsk er det andre offisielle språket i Tanzania. I tillegg er det mange andre språk som ulike deler av befolkningen snakker. Økonomien har de siste årene hatt en stabil vekst, men Tanzania er ennå blant de fattigste landene i verden. Forskjellene mellom fattige og rike er store. Mange lever under fattigdomsgrensa, men befolkningen sulter vanligvis ikke.

HUNDRETUSENER PÅ FLUKT

Mer enn 350 000 mennesker har flyktet til Tanzania fra borgerkrig, vold og politisk ustabilitet i nabolandene Burundi og Den demokratiske republikken Kongo. De fleste bor i Tanzanias tre største flyktningleirer, Nyarugusu, Mtendeli og Nduta. Flyktninghjelpen jobber i alle de tre leirene og sørger for livsviktig hjelp, rent vann, husly, utdanning og beskyttelse til mennesker på flukt.

MANGE UTEN SKOLETILBUD

Tanzania har en streng flyktningleirpolitikk. Flyktninger får ikke flytte utenfor de overfylte flyktningleirene, men må oppholde seg i store leirer hvor de mangler privatliv og det mest grunnleggende de trenger i hverdagen. Risikoen for å få en sykdom eller bli utnyttet er høy. Viktige ressurser som vann og mat er knappe.

Nye flyktninger kommer til allerede fulle leirer, men myndighetene er motvillige til å åpne nye. Flyktninghjelpen og andre humanitære organisasjoner sliter med å sørge for nok drikkevann til flyktningene. Halvparten av de burundiske og kongolesiske flyktningene i Tanzania er barn. Av de cirka 145 000 barna i skolealder i flyktningleirene, er det bare drøyt halvparten som går på skole. Mange lever i flyktningleirer i flere år uten muligheten til å gå på skole, særlig de som har flyktet fra Burundi de siste årene.

HÅP OG ET STYKKE «VANLIG HVERDAG»

En av Flyktninghjelpens viktige oppgaver, er å sørge for at barn og unge fortsetter å lære, selv i krisetider. I en krise kan utdanning redde liv og gi håp for framtiden. Skolen betyr mye for barnas utvikling. Der kan de bearbeide vonde opplevelser, og få en slags normal hverdag på et sted som kjennes trygt og godt. Skole og utdanning er også viktig for å bygge opp igjen landet når det blir fred. Flyktninghjelpen gir barn og ungdom mulighet til å ta igjen tapt skolegang, og jobber for at både jenter og gutter skal ha like muligheter til å lykkes.

FLYKTNINGHJELPENS UTDANNINGSARBEID I TANZANIA:

- Hjelper ungdom på flukt tilbake til utdanning.
- Holder kurs og god opplæring for lærere.
- Holder intensivkurs for å ta igjen tapt skolegang for
- barn og ungdom som har vært borte fra skolen i lang tid.
- Etablerer trygge læringsområder for barn og ungdom. Det er spesielt viktig for at jenter skal kunne delta i undervisning.
- Tilbyr barnehageplass for unge mødre for å gjøre det lettere å studere

Kilder: Flyktninghjelpen, Norad og Wikipedia

FOTO: MONICA JOHANSEN

Hva går pengene til?

Pengene fra Speideraksjonen går til Flyktninghjelpens skole- og yrkesopplæringsprosjekter for barn og unge, og til Norges speiderforbunds samarbeid med Liberia Girl Guides Association. Samarbeidet går, kort fortalt, ut på å styrke Liberia Girl Guides Association gjennom organisasjonsutvikling.

FOTO: VENUSIA VINCIGUERRA

Noe går også til å dekke produksjon og utsendelse av aksjonsmateriell. Når disse er trukket fra, får Flyktninghjelpen 70 % av inntekten, mens NSFs samarbeidsprosjekter får 30 %. Over 90 % av de innsamlede midlene Flyktninghjelpen får fra Speideraksjonen går til arbeidet deres i felt.

NRC
FLYKTNINGHJELPEN
NORWEGIAN REFUGEE COUNCIL

TEKST OG FOTO: FELTREPORTER MONICA JOHANSEN

Patrick på skolen sammen med noen av vennene sine.

Småbarn er ingen hindring for å gå på skole!

Utdanning for liten og stor

I Mtendeli driver Flyktninghjelpen yrkesutdanning på et ungdomssenter for dem som er mellom 15 og 18 år og skole for de yngre. **Bli kjent med noen av dem feltreporter Monica møtte der.**

Pengene vi samler inn gjennom Speideraksjonen går til å drive ungdomssenteret og skolen, som i alt har rundt 1 600 elever mellom 9 og 18 år. Lærerne er selv flyktninger som bor i leiren. De er ansatt av Flyktninghjelpen og får lønn og andre goder som paraply, gummistøvler og refleksvest som de bærer med stolthet. På ungdomssenteret underviser de i søm, matlaging, håndarbeid, skomakerfaget, dans, frisørfaget, engelsk, matte og IKT.

Når ungdommene er ferdige med utdanningen, får de en godkjent tittel som for eksempel skomaker eller baker og en startpakke fra Flyktninghjelpen. Håpet er at de skal kunne starte en bedrift når de en gang flytter ut av leiren. Det er vanskelig å starte bedrift i leiren. Det er strengt regulert av myndighetene i Tanzania. I leiren er det ikke lov med store butikker, og på markedet er det ikke tillatt å selge noe annet enn mat som innbyggerne i leiren har dyrket selv.

Én av fem ungdommer som er med i utdanningsprogrammet har selv små barn. Mange av barna går i ungdomssenterets barnehage. Det er ikke så uvanlig å få barn når man er i 14–15-årsalderen.

SKOLEN FOR DE YNGSTE

Skolen for dem under 15 år er åpen både formiddag og ettermiddag for å ta imot alle de mer enn tusen elevene. Barna lærer fransk og kirundi, som er de to offisielle språkene i Burundi, engelsk, matte, data, lesing og skriving. Skolen er delt inn i fire nivåer, fra første til åttende klasse. Når elevene kommer til 7.–8. klasse, er det en del av dem som

dropper ut av skolen. Det er flere grunner til det.

Barna må dele på godt brukte skolebøker. Det er for få bøker til at alle får hver sin. De er også mange om hver datamaskin. Skolebøkene må kjøpes fra Burundi for at skolegangen de får i leiren skal være godkjent når, eller hvis, de kommer hjem igjen.

ELEVEN

Elleve år gamle Patrick, de fire søsknene og foreldrene flyktet fra uroligheter og vold i nabolandet Burundi for tre år siden. – Jeg husker det godt, forteller Patrick. – Det skjedde veldig plutselig. En dag kom faren min hjem med brukket fot og sa at vi måtte dra av gårde med én gang. Moren min var ikke hjemme, men vi kunne ikke en gang vente på henne. Vi måtte gå i 7–8 timer før vi kom til grensen til Tanzania. Heldigvis kom moren min til flyktningleiren allerede dagen etter oss.

Patrick liker å lese og har lyst til å bli lærer. – Jeg liker godt å skrive også, men jeg har akkurat begynt å lære meg det, så jeg kan ikke skrive navnet mitt ennå, forklarer han beskjedent.

– Hva gjør deg glad? spør jeg.

Svaret kommer kjapt og med et stort smil: – Å gå på skolen!

I flyktningleiren er det slanger, forteller Patrick. Dem liker han ikke. – Jeg er redd for dem, og for hunder og geiter og andre dyr som kan bite!

FAU-LEDEREN

Naftari (60) leder Foreldrerådets arbeidsutvalg (FAU) ved skolen. Stolt forteller han at han er far til så mange som 13 barn. – Men bare fem av dem lever i dag, legger han alvorlig til. – Fem av barna mine døde av sykdom hjemme i Burundi og tre av dem ble drept før vi flyktet hit.

I Norge sørger FAU ved skolene for at foreldre bidrar til dugnadsjobbing og kakebaking, de legger til rette for sosiale arrangementer og for et godt samarbeid mellom hjem og skole. Naftari og resten av FAU i Mtendeli jobber med å hjelpe familier som har barn som dropper ut av skolen. De gjør det de kan for at barna skal fullføre de åtte årene. – Den vanligste årsaken til at barna dropper ut, er at foreldrene er blitt gamle og svake og ikke lenger klarer å hente mat selv, forklarer han. – De bruker ofte en hel dag på å gå til utleveringsstedet, stå i kø og bære det de har fått hjem igjen.

Siden de får utlevert bare bønner og maismel, må barna også lete etter andre matkilder, slik at familien kan få litt mer variert kost – hvis de er heldige.

ENGELSKLÆREREN

Steve (23) søker seg tidlig bort til meg under besøket i leiren. Han er tydelig interessert i å fortelle sin historie. – Begge foreldrene mine ble drept i 2014. Jeg og de seks søsknene mine flyktet fra Burundi til Tanzania. Vi har bodd i leiren i fem år.

Steve er nest eldst i søskenflokken, storebror er 25 og den yngste er 14 år. De har ingen familie igjen i hjemlandet. Alle han kjenner bor i ulike flyktningleirer i Tanzania. Han har jobbet som engelsklærer siden i fjor høst og trives med det. – Min største frykt er å bli sendt hjem igjen til Burundi.

Det eneste Steve ønsker seg, er å fortsette studiene og begynne på universitetet for å få en skikkelig utdanning. – Jeg vil hjelpe andre, bli psykolog eller kanskje journalist. Det viktigste er å studere, bli god i noe og holde engelsken ved like. ❖

TEKST OG FOTO: FELTREPORTER MONICA JOHANSEN

Regntid og skolebøker

Se for deg hvordan det ville være hvis du ikke hadde en sekk, veske eller en bag til bøker og andre skolesaker: **Å få dem med seg til og fra skolen ville ikke vært så enkelt, særlig ikke i regnvær!**

Tanzania har de ikke årstider på samme måte som vi har i Norge. I gjennomsnitt er det mellom 22 og 28 grader på dagen gjennom hele året. Kveldene og nettene er litt kjøligere. Men to ganger i året er det regntid, da kommer det mange kraftige regnskurer, som regel varer dette i flere uker. Gatene står under vann i mange timer av gangen, biler kommer ikke fram, veiene blir ødelagt og det blir skikkelig sølete overalt, også i landsbyer og i flyktningleirene.

Vann og papir er ingen god kombinasjon. Mange av skolebarna i Mtendeli må gå to–tre kilometer for å komme seg til skolen. Siden de ikke har sekker eller noe annet å ha skolebøkene i, bærer de dem i hendene eller på hodet. Når det regner, er det vanskelig å holde bøkene tørre. Elevene forteller meg at de så veldig gjerne skulle hatt vanntette skolesekker. Da jeg snakker med de ansatte på kontoret til Flyktninghjelpen i Tanzania, lover de å se på budsjettene og kostnadene for et slikt innkjøp. Tenk om besøket vårt og samtalene med barna kan resultere i skolesekker? Vi krysser fingrene! ❖

På vei til skolen uten sekk. Regner det, blir bøkene fort både våte og sølete.

Ivete på skolen. Hun vil gjerne bli lærer når hun blir voksen.

Hils på Ivete

Ivete er ti år og går på Flyktninghjelpens skole i Mtendeli. **Hun skulle ønske at skolen hadde skoleuniformer.**

Ivete og de fire søsknene bor i leiren sammen med foreldrene. To av barna i familien går på skolen, den ene om formiddagen, den andre om ettermiddagen. Ivete er et av dem. – Jeg husker ikke helt når vi kom til Tanzania, men det er noen år siden nå, forteller hun. Hun skriver gjerne navnet sitt for meg og tegner en mann ved hjelp av tegnesakene jeg har med.

Hun liker å gå på skolen. Hun er pent kledd med gul, blomstrete kjole og smiler litt sjenert i begynnelsen. De fleste barna på skolen er greit kledd. De ser skitne ut, men det gjør vi også en etter en dag i leiren. Det er på grunn av den røde jorda som setter seg overalt. Mange vi treffer utenfor skoleområdet er fillete kledd og har lite klær på seg og ingen sko.

INGEN UNIFORMER

Ivete har ett ønske, og det er at alle får skoleuniformer. – De barna som går på skolen utenfor leiren har blå og hvite skoleuniformer, alle sammen, forklarer hun. Jeg forteller at ingen barn i Norge har skoleuniform. Det synes hun er veldig rart.

– Hva lærer dere på skolen din? spør jeg. – Vi synger mye, og vi lærer å skrive og lese og å regne mattestykker, ramser hun opp.

Som så mange av de andre elevene på denne skolen har Ivete lyst til å bli lærer når hun blir stor.

Når jeg spør henne om hva som gjør henne glad, svarer hun «mat» med én gang. Det er litt vondt å tenke på, når jeg vet at det eneste de får utdelt i leiren, er bønner og maismel. Det eneste andre de har å spise, er det lille de kanskje selv kan dyrke rundt huset sitt, eller det de har råd til å kjøpe av andre. Jeg får lyst til å dele litt av min mat med henne, men vi får ikke lov, siden det blir veldig urettferdig for dem som ikke får. Det er nesten 20 000 barn i leiren, og selvfølgelig har vi ikke nok til alle. ❖

TEKST OG FOTO: FELTREPORTER MONICA JOHANSEN

Hjemme hos Alice

Alice (14) er fast i håndtrykket. **Hun ser meg rett i øynene og smiler.**

Se aksjonsfilmen og hvordan det er hjemme hos Alice: **speiding.no/aksjon**

Alice bor i Mtendeli med seks søsken, mamma og pappa. De kom hit i 2015, og de tre yngste er født her i leiren. Alice husker godt flukten til Tanzania.

– Det var forferdelig i Burundi. I landsbyen vår forsvant det stadig vekk menn om natten, forteller hun. – De ble kidnappet og ble aldri sett igjen. Ingen vet helt hva som skjedde med mennene, men vi fikk høre at de ble drept. For at det ikke skulle skje med faren vår, flyktet vi.

Alice synes det er vanskelig å bo i flyktningleiren, hvor alt er strengt regulert. De har for lite land å dyrke mat på og spiser stort sett bare bønner. – Vi dyrker litt mais, men har ikke plass til å dyrke nok til hele familien.

TO SMÅ HUS

Store familier, som Alice sin, får rett til to hus i leiren. De bygget dem selv, med materialer fra en arbeidsstasjon som Flyktninghjelpen driver. – Mamma og pappa bor i det ene og vi søsknene i det andre. Jeg spør Alice om vi kan få være med henne hjem, og det får vi.
Hun bor ikke langt fra skolen forteller hun, men vi må likevel kjøre et godt stykke. Lukten slår imot oss da vi går ut av bilen, en blanding av avføring fra mennesker, bålrøyk og dyr. Vi følger etter Alice inn i foreldrenes hage. Den fylles raskt av nysgjerrige nabobarn. Alices storebror ønsker oss velkommen og forteller at foreldrene er ute for å hente mat. Det tar hele dagen.

TETT I TETT

Foreldrenes hus har to små rom, med en seng i hvert av dem. Sengene har de laget av greiner. Ellers er det bare tomme plastkanner og en stor bag med cassava der, en rotgrønnsak som spises slik den er eller tørkes og brukes til mel. De har en pose med klær stående på jordgulvet. Den er «klesskapet» til hele familien på ni.

Vi tar med oss flokken med barn til huset ved siden av, der de syv søsknene bor. Det har også to rom, med én seng i det ene og to små senger i det andre. Ingen dyner, puter, bøker eller leker. Ingen lys, bilder på veggene, ingen skolesekker eller pennal.

SKOLEN = HÅP OG GODE VENNER

Men Alice er glad. Glad for Flyktninghjelpens utdanningsprogram og for at speiderne i Norge har en innsamlingsaksjon og for at flere i Mtendeli skal få gå på skole. Hun vil bli journalist og suger til seg all kunnskap hun kan få. Favorittfagene er fransk, matte og engelsk. – Det er dumt at så mange jenter dropper ut av skolen, sier hun, og hun snakker med alle hun møter om hvor viktig skolen er. – Den gjør meg også glad, for der treffer jeg vennene mine. ❖

Bli med på Speideraksjonen!

Det er lett å bli med på Speideraksjonen. Både grupper, patruljer og roverlag kan delta. Aksjonsmateriell (plakater, bøsseetiketter, bøsser, ID-kort og aksjonsmerker) kan bestilles uten kostnad fra forbundskontoret.

Gode innsamlingstips finner du på speiding.no/aksjon, og i Speiderbasen (speiderbasen.no) er det fine møte-opplegg for alle aldersgrupper.

Heia alle som er med på å gjøre verden bedre!

Mål: F-2, 7

Fasit Tallnøtter

Hvor mange på speidermøtet?
Hver sykkel har to hjul, så det er seks barn som sykler til speider-møtet. Det er like mange som ikke sykler. Dermed er det tolv barn på speidermøtet.

Hvor mange barn?
Alle de fire jentene har én bror. Det er selvfølgelig den samme gutten, som altså har fire søstre. Ole har derfor fem barn.

Hvor mange brødskiver er det i matpakken?
Det er tre brødskiver i matpakken, én med ost, én med kokt egg og én med leverpostei.

Fasit Ordjakt

H	P	E	P	P	E	R	F	S	W	R	I	B
Y	K	X	F	O	N	E	L	L	I	K	T	O
H	A	B	T	V	G	Æ	O	D	A	S	Æ	R
V	R	A	I	N	G	E	F	Æ	R	A	P	E
I	D	S	U	M	A	V	D	J	Å	L	E	G
T	E	I	L	V	T	D	Y	H	O	T	R	A
L	M	L	R	C	H	I	L	I	P	I	S	N
Ø	O	I	K	Y	R	L	T	K	R	K	I	O
K	M	K	A	N	E	L	P	O	E	D	L	P
Å	M	U	C	E	B	U	K	I	Q	A	L	S
L	E	M	I	P	Ø	T	S	U	K	K	E	R
E	V	H	R	M	Y	N	T	E	Z	N	O	K

SPEIDERSJEFENS HJØRNE

TEKST: HÅVARD DJUPVIK | **FOTO:** FOTOGRAF BIRDY - BIRGITTE HENEIDE

Bruk blikket riktig!

Vi er inne i en tid på året der vi speidere bryr oss litt ekstra. I speideren bryr vi oss hele året, men 22. februar er det Tenkedagen, og i år setter vi et ekstra fokus på mangfold og fargerike fellesskap. I april gjennomfører vi Speideraksjonen, der vi bryr oss om hvordan barn og unge i flyktningleire i Tanzania har det. Den siste tiden har viktigheten av å bry seg blitt løftet frem i samfunnsde-batten. Vi ser hvor viktig det er at bryr vi oss om hverandre, om vennene våre og om dem som kanskje ikke har så mange å være sammen med.

Så vi bryr oss. Etter aller beste evne.

I ledertreningen lærer vi om Bestemors lov: Om å se det som er bra, å ta noen på fersken i å gjøre noe bra – og skryte av dem der og da. Jeg har vært vakt på noen speiderleire, og av og til havner man i litt opphetede situasjoner. Når man står slik, midt i en litt kinkig situa-sjon, og de du har med deg på laget sier sånne ting som «dette ser jeg at du har erfaring med», eller «så fint du håndterte denne situasjonen» – da får man den gode følelsen av mestring og anerkjennelse. Den følelsen som vi er storprodusenter av i speideren. Så fortsett med det, folkens. Skryt av hverandre! Ta en speider på fersken i å gjøre noe bra og la vedkommende få høre det!

Det kommer ikke mye produktivt ut av klaging, vi må heller fokusere på alt det som går bra. Vi driver tross alt med eventyr og ekte vennskap, og sånt blir det mange gode suksesshistorier av!

I fjor sommer reiste mange hundre norske speidere ut i verden på World Scout Jamboree. Kontingentleder Peik Næsje oppsummerte gjennomføringen av dette vellykkede prosjektet med et veldig treffende gullkorn overhørt på verdensjamboreen: «Hindringer er det du ser når du flytter blikket fra målet».

La oss se mot målet, legge merke til det som er bra og huske å skryte av hverandre på veien! ❖

Speiderhilsen fra speidersjef Håvard og Speiderstyret.

TA ET MERKE

TEKST: KIRVIL KAASA I **FOTO:** DEIMAGINE

Mål: F-1, 10, 11, 12

Jeg er beredt

Ofte tipser SPEIDEREN om et fordypningsmerke, men det finnes også andre merker for rovere som hele laget kan jobbe med gjennom 2020.

Dette er et merke for alle aldersgruppene i Speiderprogrammet. Jo eldre du blir, desto mer utfordrende blir merkekravene. Merket et glimrende utgangspunkt for å legge planer for laget gjennom et helt år.

Når 2020 er over, har roverlaget ditt erfaring og kunnskap innen turplanlegging, sikkerhet og førstehjelp som gjør dere beredt for det meste av speiderfriluftsliv, og dere har mange bra minner fra turer og leir.

FOR Å FÅ MERKET MÅ HVER AV DERE:

› gjennomføre Norsk Førstehjelpsråd sitt kurs Norsk grunnkurs i førstehjelp eller tilsvarende grunnleggende førstehjelpskurs over minst fem timer.

› delta på et av forbundets kurs i friluftsliv eller tilsvarende. Sjekk ut gode muligheter på vann og på land på arrangementssidene på speiding.no.

› vise at du kan ha hovedansvar for planlegging og gjennomføring av en tur eller en minileir for roverlaget med minimum to overnattinger. Slik kan det bli mange fine roverturer gjennom året, hvor dere bytter på å ha hovedansvaret.

› vise at du kan utføre en risikoanalyse for speiderarrangementer for flere årstider, og på bakgrunn av den utvikle en beredskapsplan.

› Dette kan være nyttig for hele speidergruppa, så hør med gruppeledelsen om dere kan få bidra med beredskapsplaner for ulike arrangementer gjennom året. ❖

TEKST: KIRVIL KAASA

Bli med på iScout!

– Vil du delta på et internasjonalt arrangement for rovere og ledere, men mangler tid og, ikke minst, penger? **Da er iScout 2020 perfekt, bli med lørdag 7. mars!**

Det er oppfordringen fra rover Lasse Løvgren i Internasjonal komité. iScout er et internasjonalt lagspill/rebusløp for rovere og ledere. I fjor deltok mer enn 10 000 fra 18 land. – Laget mitt besto av 25 rovere fra Trøndelag, forteller Lasse. – Vi hadde det kjempegøy og vil gjerne ha med flere norske lag. I år har vi utfordret lederne i Trøndelag til å stille lag. I fjor var det i alt fire norske lag.

Formidling av oppgaver og responsen på disse foregår på Internett. Lagene består av mellom fem og 30 deltakere. iScout varer i fire intense og morsomme timer. Deltakerne får utfordret kreativiteten og konkurranseinstinktet. Det kreves ikke mye forkunnskaper. – Det viktigste for å lykkes med iScout, er å jobbe sammen som et lag og samtidig tørre å gå litt utenfor komfortsonen, forklarer Lasse.

Et av de andre norske lagene som deltok i fjor, og som definitivt vil være med i år, besto av rovere fra Bergen. Her deler de par nyttige erfaringer:

› Ha en liten stab på minst tre personer som lager mat og sørger for at lagets deltakelse går på skinner. De trenger ikke være rovere. Staben bør minimum bestå av en matansvarlig, en strategiansvarlig og en kursansvarlig.

› Vær forberedt på oppgaver og strategi på forhånd.

Lasse anbefaler å sette av et par timer samme ettermiddag til forberedelser, og at å spise sammen før start, er lurt. Da rekker også matansvarlig å være med på iScout. – Ha gjerne speiderhuset som base, hvis det har kjøkkenfasiliteter og det ikke ligger avsides til.

Oppgavene i iScout blir gitt av et arrangørteam i Nederland. – Det kan variere veldig hva de går ut på, forklarer Lasse. Her er noen eksempler fra i fjor: Lage en elsykkel, spille inn en video om hvorfor jorden er flat, lage en bowlingbane av agurker og melkekartonger i en butikk!

– Du får utfordre deg sjøl og andre på en veldig morsom måte. En ting som var veldig gøy, var å konkurrere mot norske lag og mot internasjonale lag med speidere som jeg kjente fra før.

KONKURRER MOT ANDRE LAG

Laget ditt kan velge seg inntil fem lag å konkurrere mot. Disse registrerer man på iScouts nettside, slik at man hele veien kan se hvordan man ligger an i forhold til dem. På flere av oppgavene må man snakke engelsk, det forsterker opplevelsen av å delta på et internasjonalt arrangement.

– Oppgavene er veldig bra og passe utfordrende. Siden opplegget blir planlagt i og koordinert av prosjektgruppa i Nederland, krever det veldig lite planlegging fra lagene, man kan rett og slett bare delta og ha det gøy! Dessuten koster det veldig lite. Vi var over 20 rovere og brukte ca. 3 000 kroner. For det fikk vi mat til alle, merker og annet utstyr vi trengte å skaffe, oppsummerer Lasse fornøyd. ❖

BLI MED?
Les mer på **iscoutgame.com**. Påmeldingen er åpen fram til 6. mars, men etter 31. januar er det bare et begrenset antall plasser ledig. Ikke nøl, registrer laget på nettsiden nå!

ROVERE I FARTA

TEKST: KIRVIL KAASA

GODT ARBEID I ROVERLAGET

Å gjøre noe hyggelig, gøy, utfordrende eller meningsfylt sammen, er noe av det viktigste med rovertida. **Men hva skal vi finne på?**

Engasjerte rovere fra roverlag ulike steder i landet deler sine beste tips til planlegging og gjennomføring her. I neste nummer av SPEIDEREN får du flere.

NONSTOP er Godeset speidergruppes roverlag. Lagleder Marcus Hamre (20) er opptatt av god planlegging og å bygge samhold:

God planlegging: – Aktive møter er det kjekkeste, forteller Marcus. – Møtene må være forberedt og planlagt. Vi bruker en mal for planleggingen og rullerer på hvem som har hovedansvaret.

Noen ganger krever det vi har tenkt å gjøre ekstra ressurser. Vi må passe på å søke speidergruppa eller fond om penger til forskjellige aktiviteter i god tid.
Vi er opptatt av ulike måter å inkludere alle på, for eksempel følger vi hverandre opp for at alle skal bli med på møtene og turene. Det kan være så enkelt som å spørre om noen trenger skyss til kveldens møte.

Jeg er beredt: – Vi tar 2–3 fordypningsmerker eller programmerker i halvåret, nå skal vi jobbe med Jeg er beredt-merket for rovere.

Teambuilding: – Det er viktig for å bygge lagfølelsen. Vi skal ha et varmt og trygt miljø hvor vi følger hverandre opp og støtter hverandre. Vi bruker speidermetoden, og jeg spør også ofte de andre om hva jeg som leder kan gjøre bedre.

Å by på seg sjøl, er bra, også det som er knyttet til følelser. Vi har brukt mimelek om følelser, det funka også som inngangsport til diskusjon om temaet. Vi prøver å utfordre hverandre i diskusjoner uten å dømme. Og så har vi alltid kakao på møtene, det er kos!

Kontakt med andre rovere: – Vi har også god dialog med de andre roverne i nærheten, og vi har Åpen hyttetur for alle roverne i kretsen.

FOTO: PRIVAT

CHARLOTTENLUND ROVERLAG Roverlagsleder Aasne Arvidsdotter Troøien (17): – Mitt beste tips som roverlagsleder, er å snakke skikkelig med roverne. Vi har flere planleggingsturer i løpet av året, og alle får pitche ideer til hva vi skal gjøre framover. Sjøl om vi er rovere og kanskje blir sett på som litt late, synes vi det er fint å komme seg ut og gjøre noe! Utemøter blir du uansett aldri for gammel til. De krever kanskje mer planlegging enn innemøter, men er kjempeartige! Det gjør det også lettere å vedlikeholde og videreutvikle praktiske ferdigheter fra troppstida.

Merker og en god prat: – Møtefokus er ofte knytta til et merke vi jobber med, men av og til bruker vi møtet til bare å snakke sammen. Vi kommer tettere på hverandre, og ofte kan en slik prat også kobles til et merke.

De kule forbildene: – Å gjøre noe sammen med troppen, har vært veldig vellykka! Vi har hatt pionering og førstehjelp for speiderne. De synes det er gøy med nye, litt yngre ledere. Speiderne ser jo opp til oss rovere og synes vi er kule. Dessuten får vi trent på lederferdighetene våre.

Fordele ansvar: – Jeg passer på å gi møteansvar til roverne mine. De får tatt poeng (til roverklaffene, red. anm.) og samtidig trening i å planlegge og gjennomføre rovermøter. Det gir møtene større variasjon, og er nyttig for seinere lederoppgaver i andre enheter. Husk at roverne dine er fulle av ressurser og kreative ideer, og fellesskapet blir også bedre når alle bidrar.

ROVERLAGET LATTE Grünerløkka MS speidergruppe:

Snøhuletur: – Det var en stor suksess i roverlaget vårt! forteller leder Anine Guldhaug (21). – Når jeg snakker med andre rovere om

FOTO: CECILIE THOMSON STOKKE

ting å gjøre, anbefaler jeg dét. Det er gøy og utfordrende!

Latte hadde ansvar for en vintertur for hele gruppa. Vi la opp til én dag med egen roveraktivitet, samtidig som to av roverne våre hadde andre aktiviteter for de yngre speiderne. Da gravde vi snøhule som roverlaget overnattet i.

De yngre speiderne fikk komme og se på snøhula, slik at de også kan glede seg til å bli rovere og være med på slike turer.

Vi satte oss godt inn i hvordan en graver en snøhule, men erfarte at det hadde vært lurt med regnbukse. Et tips er at musikk alltid er koselig. Med snøspade, regnbukse, skredstang og Tore Tang, blir det bra!

Skadesminking: – Vi hadde ingen forkunnskaper, men det finnes masse tips på YouTube. Du trenger heller ikke så mye, bare et enkelt «kit». Det var gøy å lære seg, og så kan vi være markører når troppen øver på førstehjelp.

Roverloggen: – Vi har kjøpt inn roverloggen, og jeg elsker den! Den er et superbra verktøy for å legge opp aktiviteter. Fordypningsmerkene er også fine som utgangspunkt for planleggingen. Vi har tatt blant annet elektrikermerket. Vi kjøpte inn enkle ting på Clas Ohlson og fikk litt hjelp med merkekravene av en elektriker en av oss kjenner.

Klatring: – Et annet merke vi har tatt, er klatremerket. Finnes det et klatresenter i nærheten, ta brattkort! Da kan roverne ha klatreaktiviteter for troppen eller flokken.

Særpreg: – Jeg anbefaler å bruke tid på roversærpreg. Koselig og greit å gjennomføre. Vi har laget pannebånd og et roverflagg som vi har med på roverfemkamp og på leir.

Trives du i naturen og vil ha studiekompetanse?

Lyst på klatring, padling, ski, jakt eller fiske?
Velg friluftslivsfag ved Knut Hamsun VHGS i Hamarøy!

Interessert?
Se friluftslivfag.no

TEKST: KIRVIL KAASA I **FOTO:** KRISTIAN LAUVDAL STRØM

Planer for sommerferien?

Enten du trives på sjøen eller på land, vil lære noe nytt eller aller mest bare være sosial, **er det mange muligheter til å dra på speidereventyr i sommer.**

Her presenterer vi noen av dem helt kort. Vil du vite mer, sjekk ut arrangementssiden på speiding.no. Ikke vent – noen av arrangementene og kursene har påmeldingsfrist allerede i mars.

20.–27. juni:

FOSSEKALLEN – PÅ FEMUNDSELVA BLIR DU GARANTERT VÅT I SOMMER ...

Nettverk for friluftsliv arrangerer kurs i padleteknikk i elv på Femundselva i sommer, men kurset Fossekallen handler like mye om ledelse på speidervis og byr på en god dose inspirasjon for tanker omkring natur, kultur og miljø.

Du må være minst 18 år og ha erfaring fra padling på flatt vann. Kurset strekker seg over én uke. Klokker og mobil legges bort, overnatting skjer i gapahuk og maten lager deltakerne over bål.

Juni og juli:

(se speiding.no for datoer)

DRA TIL SJØS!

Kan du svømme og har godt humør? Er du mellom 13 og 26 år? Finn fram eller lån en redningsvest og bli med på et herlig tokt med Havbraatt i sommer!

Du trenger ikke kunne seile eller være sjøspeider for å bli med til sjøs med Norges speiderforbunds stolte seilskute. Flest mulig speidere skal få flotte opplevelser og godt fellesskap med sjøen som ramme, og derfor inviterer vi til to tokt i sommer, ett i juni og ett i juli.

2. –8. august:

En uke med rovermoro i Sirdalsfjellene

Vesterlen krets arrangerer i samarbeid med Speidernes beredskapsgruppe Sør-Vest leir på Ådneram for rovere fra hele landet i sommer. Det blir leirliv med god mat og leirbål, sykling, fisking og klatring, fjellturer i spektakulær natur, også med kajakk, og lærerike og spennende beredskaps- og førstehjelpsøvelser.

4.–11. juli:

TREKLØVER GILWELL MED MARITIMT PREG

Når du har tatt grunntreningen og har vært speiderleder i noen år, kan det være glimrende å ta TG-kurset. Du blir bedre kjent med deg selv både som person og som speiderleder. Patruljesystemet, friluftsliv og learning by doing er sentrale elementer gjennom hele kurset. Det består av et ukeskurs hvor du bor ute, lærer og løser oppgaver i en patrulje, en praksisperiode med veiledning og en oppfølgingshelg. I år har kurset et maritimt preg, men du trenger ikke ha erfaring med sjøspeiding.

Juli:

(se speiding.no for datoer)

DUGNADSLEIR PÅ 79 GRADER NORD

Bli med på dugnad på Svalbard! Dugnadsleiren er intensiv og krevende, og gir deg spennende opplevelser fra en unik del av Norge. Du må være 18 år eller eldre for å delta. ❖

TEKST: HANNE KRISTINE LYBEKK
FOTO: MARYAM ISHA, MALDIVES GIRL GUIDES

Reisebrev fra Maldivene

Rover og SPEIDEREN-journalist Hanne Kristine Lybekk fra Kongsberg har tatt et internasjonalt lederkurs på Maldivene sammen med andre unge jenter fra Europa, Afrika og Asia.

Juliette Low Seminar er et internasjonalt lederkurs fra WAGGGS (verdensspeider-forbundet for jenter). I november ble kurset holdt i 17 forskjellige land samtidig, og jeg var så heldig å få representere Norge på Maldivene.

I november ville jeg vanligvis kledd meg med ull fra innerst til ytterst, for å vasse i snø til skolen. På Maldivene var det varmt og knapt nødvendig med sokker i skoene.

Vi reiste fem speidere fra Europa, resten kom fra Asia og Afrika. Med speidere fra 21 land på samme sted, gikk selvfølgelig alt på engelsk, og det var spesielt viktig å ta seg tid til å lytte og prøve å forstå hverandre – for det er helt normalt å ikke finne alle ordene. Temaet for seminaret var lederskap og likestilling, spesielt for jenter og unge kvinner. WAGGGS vil at vi som er unge skal tørre å ta ledelsen og inspirere andre til å gjøre det samme.

Seminaret utfordret oss til å lære ved å gjøre, og oppmuntret oss til å bruke hverandres erfaringer og tenke på hverdagen vår på nye måter. Det resulterte i utfordrende diskusjoner om kvinners rolle i dagens samfunn, at vi fant opp nye leker på under fem minutter, og, ikke minst, mange flotte nye vennskap.

Seminaret lærte meg å verdsette det å komme fra Norden og Norge, og jeg føler meg litt stolt over at vi har kommet så langt i likestillingen som vi har – selv om vi har en god del igjen.

Noen ganger følte jeg meg langt hjemmefra, og at jeg fra «rike, lille Norge» ikke hadde så mye å bidra med når det ble snakk om hvordan få flere kvinner til å jobbe og studere. Samtidig har jeg et sterkt ønske om å gi jenter (og alle andre kjønn) like rettigheter og muligheter til å utvikle seg. Jeg bryr meg så mye at jeg flere ganger tok til tårene fordi jeg ikke klarte å skjønne hvordan jeg kan greie å nå fram til alle speidere i Norge med dette viktige temaet.

Jeg har lært å være nysgjerrig, selv når jeg egentlig tror jeg vet noe fra før. I samtale med andre mennesker kan det dukke opp deler av sannheten og nye måter å se situasjonen på som du ikke har tenkt over før. Verden er så mye mer interessant når du tør å være nysgjerrig! Og tanken om at alle har «sin tid» til å lede, uavhengig av alder og kjønn, som den nye ledermodellen til WAGGGS baserer seg på, inspirerer meg. Jeg synes det er en vidunderlig tanke at vi står sammen om denne verden – og at vi skal lære med hverandre, av hverandre, til hverandre og om hverandre, hver til sin tid.

Eventyrene og mulighetene er der ute, det har jeg erfart! ❖

Følg med på mulighetene!
Gjennom nyhetsbrev hver måned, nettsider og SPEIDEREN forteller vi deg om de mulighetene som finnes for deg som er rover og leder.

#speiding

Hver uke er tusenvis av bevere, småspeidere, speidere og rovere med på mange forskjellige morsomme aktiviteter. Her er bilder som speidere over hele landet har delt med oss på Instagram med emneknaggen **#speiding.**

@anekatasp

@caroline_skogaker

@strandjorpelandspeidergruppe

@fredrikstadmetodistspeidere

@beatelovdalhaugen

@emilieturjente

@faktotum_roverlag

@gjeddeglefs

@tberglandofnorway

@speidersport

@gjeddeglefs

@jessheimkmspeider

@mtsagen

@speiding

@heidibratland

@speidersport

@hraknerud

@ook_speiding

@rarild

@tonsberg.speidergruppe

@hraknerud

@reginesg

@kristinuvramsli

@2.stavanger_speidergruppe

@nadderudspeidergruppe

@markento_marte

@harek1skotfoss

TEKST: KIRVIL KAASA I **ILLUSTRASJON:** KSENIA SAZONOVA

Finn din plass i speidergruppa

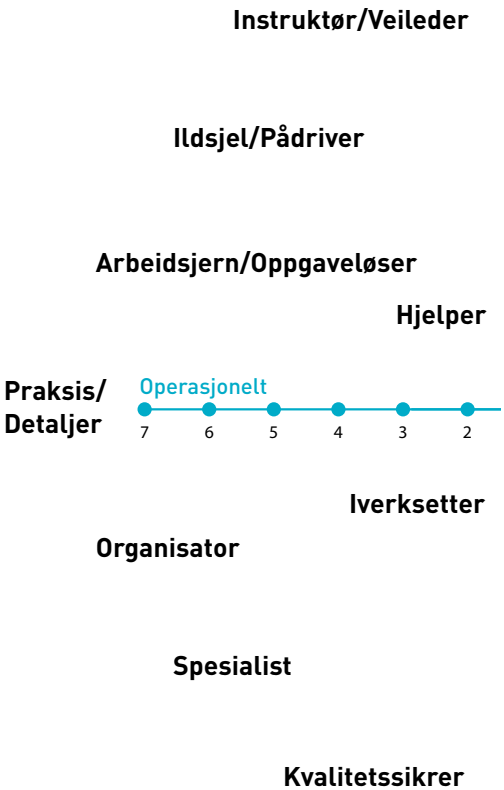
Altfor sjelden ser vi på hvordan det er mest hensiktsmessig å fordele oppgavene i speidergruppa. **Enkle verktøy for bedre organisering av arbeidet er tilgjengelig via nettsidene våre.**

Rolletesten du ser her er en smakebit på et slikt verktøy. Formålet med denne uhøytidelige testen er å finne ut mer om hva lederne i gruppa trives med, og hvilke typer oppgaver som passer best for hver enkelt. Deltakerne skal ikke ta utgangspunkt i oppgaver de allerede utfører, men i hva de synes er interessant og givende.

Du kan gjerne gjøre rolletesten på egen hånd, men best utbytte får dere ved å gjennomføre øvelsen sammen. Bruk den på neste ledermøte! Den tar ca. 30 minutter.

Du finner beskrivelse av fremgangsmåten ved å søke på rolletest på **speiderbasen.no**. ❖

- Rydde opp etter en ledersamling
- Kjøpe inn mat ifm tur
- Vedlikeholde utstyr eller lokaler
- Rydde opp i datautstyret
- Registrere nye medlemmer
- Kjøpe merker o.l.
- Sørge for at det alltid er nok ved på speiderhytta

Snakke med speidere/ledere/foreldre

Holde instruksjon for speidere

Utfordre speidere og andre ledere

Ta med speidere på leir

Holde en verveaktivitet

Være med på aktiviteter

Lage nyhetssaker til hjemmesiden og sosiale media

Aktivitet/ Samhandling

7 6 5 4 3 2 1 — Interaktivt

Motivator/Støttespiller

Menneskeutvikler/Mentor

Omsorgsperson/Lederpleier

Tilrettelegger

1 2 3 4 5 6 7 — Emosjonelt

Idealer/ Verdiformidling

1 2 3 4 5 6 7 — Intellektuelt

Koordinator

Visjonær/Inspirator

Problemløser

Leder/Strateg

Idéutvikling/ Analyse

Finne på en hyggelig julegave til ledere

Oppfordre til kildesortering på tur

Trøste en som har skadet seg

Sette nettvett på agendaen

Følge opp nye ledere/medlemmer

Bidra til å løse en konflikt mellom speidere/ledere

Holde en seremoni eller leirbålsprat

Planlegge speidermøter

Evaluere aktiviteter

Utarbeide rutiner og regler

Planlegge leirprogram

Utarbeide strategi for verving

(Om)strukturere hjemmesiden

Sette mål for speidernes utvikling

TEKST: KIRVIL KAASA I **FOTO:** KRISTIAN LAUVDAL STRØM

Nytt om NM i speiding

Siden det første gang ble arrangert på Nesodden i 1989, har rammene og reglementet for NM i speiding blitt revidert flere ganger. Nå skjer det igjen.

Årets mesterskap går av stabelen i Bergen 5.–7. juni. En prosjektgruppe nedsatt av Speidernes fellesorganisasjon (Spf) har en stund jobbet med evaluering og fornyelse av arrangementet, og noen av de foreslåtte endringene skal prøves ut i Bergen. Alle endringer som skal testes der, vil bli annonsert i god tid.

INGEN KONSEKVENSER FOR ÅRETS KRETSKONKURRANSER

En av de viktigste vil gjelde selve NM-oppgavene, men endringene gjør det ikke nødvendig å forandre på oppgavene i kretskonkurransene i år. Spf inviterer kretser til å bidra med å teste ut oppgavekonseptet.

MER SPENNENDE FOR SPEIDERNE

– Hensikten med endringene som kommer nå, er å gjøre det mer spennende for speiderne å delta. De skal bli utfordret gjennom mer kreative, mer praktiske og mindre utstyrskrevende oppgaver, i tråd med speidingens idé og metoder. Det forteller programkonsulent ved forbundskontoret, Ksenia Sazonova. Oppgavene skal være relevante for speiderhverdagen, og bygger på programområdene til Norges speiderforbund og Norges KFUK-KFUM-speidere. Hver oppgave skal bedømmes både på rent faglige kriterier og på arbeidsprosessen (samarbeid, ledelse og kreativitet). – I tillegg skal det, så langt det er mulig, være både et teoretisk og et praktisk aspekt ved hver oppgave.

MER KREATIVITET OG SAMARBEID

Oppgavene skal sorteres under fire overordnede kategorier – Fellesskap, Kreativitet, Friluftsliv og Samfunnsengasjement – og med en ambisjon om at disse skal vektes omtrent like mye. Det er dessuten ønskelig at det skal være fire faste NM-oppgaver, mens arrangøren selv kan bestemme hvordan de øvrige skal være.
– Fleksibiliteten og variasjonen i oppgavene skal inspirere deltakerne til mer kreativitet og samarbeid i forberedelsene til NM, og vil gjøre pugging mindre viktig, forklarer hun.

VEIEN VIDERE

Oppgavekonseptet og alle andre forslag til endringer blir utformet i samarbeid med arrangøren av NM 2020 og tidligere NM-arrangører og kretser som vil bidra i testingen.

Deltakerne vil få detaljert informasjon om hva de trenger å forholde seg til i forberedelsene til NM. Eventuelle endringer i NM-reglementet blir vedtatt først etter at de har blitt testet og evaluert. – Vi ønsker en inkluderende prosess, og vi er åpne for innspill hele veien, minner Ksenia Sazonova om. ❖

OM NM I SPEIDING

NM i speiding er en konkurranse for patruljer fra Norges speiderforbund og Norges KFUK-KFUM-speidere. Patruljene kvalifiserer seg som regel gjennom kretskonkurranser.
NM går over én helg, og både samarbeid og særpreg teller med i vurderingen, i tillegg til kunnskap, kreativitet og praktiske ferdigheter.

HEDER OG ÆRE

Vi presenterer speidere, speiderledere og andre som er blitt gjort ekstra stas på for speiderinnsatsen sin. **Gratulerer!**

NSFS HEDERSTEGN

- Ellen Bjerva, tildelt av 1. Sannidal speidergruppe
- Liv Berit Alvestad Tveito, tildelt av Frelsesarmeens speidere
- Reidulf Tangen, tildelt av Grenland krets

ÆRESKNIV

- Eirin Kornelia Gjerding Østensen, tildelt av Oslospeiderne
- Kristin Hurlen, tildelt av 1. Vegsund speidergruppe
- Eva Kvalvaag, tildelt av 1. Vegsund speidergruppe
- Ranveig Neset Klund, tildelt av Marker speidergruppe
- Tone Brubakken, tildelt av Kragerø speidergruppe
- Jens Arnfinn Brødsjømoen, tildelt av Kragerø speidergruppe
- Helge Uberg, tildelt av Kragerø speidergruppe
- Kim Lønstad, tildelt av Gjøvik speidergruppe

SPEIDERSJEFENS TOPPUTMERKELSE

Dette er den høyeste utmerkelsen du kan oppnå som stifinner, vandrer eller rover. Hensikten med merket er at det skal være noe å strekke seg etter. Det er egne krav til topputmerkelsen for hver aldersgruppe.

Stifinnere

- Linus Emil Litlekalsøy Hynne Tønsberg speidergruppe
- Maria Algerøy Arna MSK speidergruppe
- Olav Revertz, Bønes speidergruppe
- Ole Martin Hedenstad Tønsberg speidergruppe

Vandrere

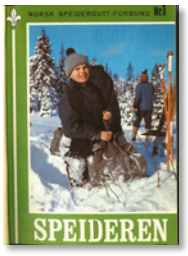
- Henrik Strandrud Bjørnøy, Tranby speidergruppe
- Magnus Skulstad, Bønes speidergruppe
- Mathias Knudsen, 1. Grimstad MSK speidergruppe
- Sverre Strand, Tranby speidergruppe

Rovere

- Aslak F. Ekseth, Kattem speidergruppe
- Benjamin Askevold Andersen, Medkila speidergruppe
- Erling Ritland Taule, Sandsli speidergruppe
- Ina Atkins Johansen, Sandsli speidergruppe
- Martha Remø, Haugesund FA speidergruppe

SPEIDEREN FOR 50 & 25 ÅR SIDEN

TEKST: ALEXANDER VESTRUM

De mange tekniske nyvinninger i vår tid, det økende befolkningspress og et nytt syn på samfunnets utvikling gjør det nødvendig med en annen holdning til våre naturomgivelser enn det som har vært vist tidligere. Dette angår oss alle. Enhver har sitt personlige ansvar i denne utviklingen – et ansvar som pålegger oss å sette oss inn i vår tids største problemer! Om Det europeiske naturvernåret

Nummer 1 – 1970

Et voksende turistmarked, økt tilrettelegging av utmark, oppkjøp av jakt- og fiskeinteresser og motoriserte, terrenggående kjøretøy gjør sitt til at våre friluftsgoder er truet. Derfor har alle turfolk, og ikke minst vi som er speidere, et ansvar i å bevare retten til å drive et aktivt turliv i naturen.
Om Det europeiske naturvernåret

Nummer 1 – 1995

MEDLEMSINFORMASJON

Her er en del praktisk informasjon knyttet til ditt medlemskap i Norges speiderforbund.

SOM MEDLEM FÅR DU

- Mange flotte opplevelser på møter, turer, leirer og andre arrangementer
- Unik praktisk kunnskap
- Mange nye venner
- Tilbud om å delta på en av landets beste ledertreninger
- Medlemsbladet SPEIDEREN tre-fire ganger i året
- Rabatt på leie av flotte speidereiendommer og speiderskuta Havbraatt
- Personskadeforsikring som gjelder på reise til og fra og under alle aktiviteter i regi av gruppe, krets, korps eller forbund, også utenfor Norge.

MEDLEMSKONTINGENT

Å drive godt speiderarbeid, er ressurskrevende og hadde ikke vært mulig uten den enorme innsatsen fra alle våre frivillige ledere. Men vi er også avhengige av betydelig økonomisk støtte fra stat og kommune. Størrelsen på støtten avhenger av hvor mange betalende medlemmer Norges speiderforbund har. Betal kontingenten innen betalingsfristen. Da unngår du betalingspåminnelser. Sjekk at du betaler til riktig kontonummer, og bruk riktig KID-nummer.

MEDLEMSNUMMERET DITT

Alle medlemmer har et sekssifret medlemsnummer. Nummeret står på kontingentgiroen og er registrert i medlemssystemet Min speiding. Oppgi nummeret ved henvendelser om endring av medlemsinformasjon. Ønsker du å melde deg ut av speideren, si fra til din lokale leder og/eller send en e-post med navn og medlemsnummer til nsf@speiding.no.

FOR MANGE BLADER I POSTEN?

Er dere flere speidere i familien, kan det være nok å motta ett eksemplar av SPEIDEREN. Dere kan ordne dette i medlemssystemet Min speiding, eller gi beskjed til forbundskontoret.

SPEIDERENS EGEN BUTIKK

Speider-sport er Norges speiderforbunds egen butikk.
Se **speidersport.no**. Her finner du alt av speiderklær og utstyr.

SPEIDERNE ER PÅ NETT

Norges speiderforbunds nettside er speiding.no.
På siden blispeider.no finner du nyttig informasjon om hva speiding er og hvor nærmeste speidergruppe befinner seg. Følg oss gjerne også på Facebook og på Instagram (#speiding). Mange grupper har også egne nettsider, eller en Facebook-side/-gruppe. Spør en leder i speidergruppa!

NORGES SPEIDERFORBUND

St. Olavs gate 25, 0166 Oslo
Postadresse: Postboks 6910 St. Olavs plass, 0130 Oslo
Telefon: 22 99 22 30
E-post: nsf@speiding.no
www.speiding.no

SPEIDERNES NYE KLÆR

Sammen med Tufte og Norges speiderforbund har vi laget den nye kolleksjonen til speiderne. Den er satt sammen av skikkelige klær som tåler utelek og en aktiv hverdag. Klærne er laget av miljøvennlige råmaterialer som ull, bambus og økologisk bomull.

Speider-kolleksjonen er mye større. Se alt her: